

Acta van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Nederland, Kampen 2023.

Artikel 1. Opening zaterdag 4 november 2023

(agenda 1.)

(bijlage C, openingstoespraak en overdenking dr. A. Bas)

Namens de samenroepende kerk, de Gereformeerde Kerk Kampen, opent dr. A. Bas de Generale Synode Kampen 2023. Hij heet alle aanwezigen, de afgevaardigden, deputaten, belangstellenden, pers en allen die een ondersteunende taak hebben voor synode, van harte welkom. In het bijzonder wordt ds. Raphael Schuster als afgevaardigde van de SERK, de zusterkerken in Duitsland, welkom geheten. Dr. Bas spreekt zijn openingswoord uit, leest Galaten 6:1-5, houdt n.a.v. dit Schriftgedeelte een overdenking, laat zingen Psalm 145:3, 4 en 5 en gaat voor in gebed. Hij verklaart de synode voor geopend en nodigt de afgevaardigden uit om zitting te nemen aan de vergadertafel.

Artikel 2. Presentie

(agenda 2.)

Br. H. Bos en br. J. Lewis van de Gereformeerde Kerk Kampen doen onderzoek naar de geloofsbrieven. Door de classes zijn als afgevaardigden aangewezen:

Classis Noord		4/11	18/11	1/12	2/12	16/12	27/01	16/3
Primi	Dr. A. Bas	x	x	x	x	x	x	x
	Ds. P. Helmus	x	x	x	x	x	x	x
	Ds. R. van der Wolf	x	x	x	x	x	x*	x
	Oud. H. Aartsma	x	x	x	x	x		x
	Oud. H. Nijman	x	x	x	x	x	x	x
	Oud. J. de Vries	x	x	x	x	x	x	x
Secundi	Ds. L. Heres						x*	
	Oud. J.F. Bos						x	
	Oud. J. Janssens							
	Oud. E. van Leeuwen							
Classis Zuid								
Primi	Ds. R. Douma	x		x	x	x	x	x
	Ds. A. Jongeneel	x	x	x	x	x	x	x
	Ds. J.R. Visser	x	x	x	x	x	x	x
	Oud. M.J. Buikema							
	Oud. J.F. Horst	x	x	x	x	x	x	x
	Oud. B. Veening	x	x	x	x	x	x	x
Secundi	Oud. E. Bosma							
	Oud. A.M.P. Jonker							
	Oud. A.K. Kreun							
	Oud. J.W. Meijer	x	x	x	x	x vm.	x	x
	Oud. D. Vonkeman					x nm		
	Oud. J.P.C. Vreugdenhil		x					
Selbständige Evangelisch-Reformierte Kirchen in Deutschland								
Primus	Ds. Raphael Schuster	x						
	Dr. Victor E. d'Assonville			x	x			

Het onderzoek wijst uit dat de geloofsbrieven in orde zijn. Op br. M.J. Buikema van de Classis Zuid na zijn alle primi afgevaardigden aanwezig. Br. Buikema wordt vervangen door de secundus br. J.W. Meijer.

Artikel 3. Verkiezing moderamen

(agenda 3.)

Achtereenvolgens worden een preses, een scriba en een assessor gekozen. De samenstelling van het moderamen is:

Preses ds. J.R. Visser

Scriba dr. A. Bas

Assessor ds. P. Helmus

Artikel 4. Constituering van de vergadering

(agenda 3.)

De preses van de samenroepende kerk, dr. A. Bas, verklaart de Synode van de Gereformeerde Kerken voor geconstitueerd. Hij nodigt de leden van het moderamen uit om hun plaatsen in te nemen.

Artikel 5. Instemming met de belijdenis

(agenda 4.)

De preses ds. Visser verzoekt de leden van de synode hun instemming te betuigen met de Drie Formulieren van Eenheid. De leden van de synode doen dit door te gaan staan.

Artikel 6. Voorbereiden vergadering

De preses schorst de vergadering voor moderamenoverleg ter voorbereiding van de vergadering en vaststelling van de agenda. Na heropening gaat de vergadering op voorstel van het moderamen in comité.

Artikel 7. Vaststellen agenda

(agenda 5.)

Nadat het comité is opgeheven deelt de preses mee dat in comité besloten is aan D.J. Bolt, als verslaggever van De Bazuin en Een in Waarheid, en A. de Jong, als verslaggever van het Reformatorisch Dagblad, toestemming te geven om aanwezig te zijn bij de synodevergaderingen en van de vergaderingen verslag te doen. Dit onder de afspraak dat vooraf inzage zal worden verleend aan het moderamen van de te publiceren verslagen met het recht op wijziging dan wel verbieden van publicatie van bepaalde zaken. Op de vraag van de preses, geven D.J. Bolt en A. de Jong aan hiermee akkoord te gaan. Zoals bepaald in het Huishoudelijk Reglement is de preses woordvoerder tegenover de pers en andere media inzake besluiten die onder zijn presidium genomen zijn.

Verder deelt de preses mee dat het verzoek van D.J. Bolt om, voorafgaande aan de behandeling door de synode, inzage te krijgen in de te behandelen rapporten, is afgewezen.

De preses wijst erop dat de vergaderingen van de Generale Synode geen publieke vergaderingen zijn. Voor zover ze niet besloten zijn, kunnen de vergaderingen worden bijgewoond door leden van de bij het kerkverband aan gesloten kerken. Over toelating van andere personen beslist de vergadering.

Nadat de vergadering besloten heeft op vrijdag 1 december overdag te vergaderen ziet de planning van de werkzaamheden op voorstel van het moderamen er globaal als volgt uit:

- 18 november 2023 in de morgen een besloten zitting,
- 18 november 2023 in de middag diverse onderwerpen,
- 1 december 2023 rapport deputaten Buitenlandse kerken,
- 2 december 2023 rapport deputaten Eenheid gereformeerde belijders,

De vergadertijden zijn: 9.30 uur tot 12.30 uur en 13.30 uur tot 16.30 uur

De planning van de werkzaamheden zal verder door het moderamen worden uitgewerkt en aan de afgevaardigden toegestuurd.

De kosten die afgevaardigden en deputaten voor het bijwonen van de zittingen moeten maken kunnen gedeclareerd worden bij de quaestor van de Commissie Financieel Beheer van de GKN.

Het moderamen is voornemens een voorstel te doen voor het benoemen van een voorbereidingscommissie met de opdracht de voorstellen m.b.t. Zorg Seksueel Misbruik in kerkelijke relaties en grensoverschrijdend gedrag, samen te voegen tot één voorstel.

De behandeling van appèlzaken vindt plaats op het moment dat deputaten Appèlzaken gereed zijn met de voorbereiding.

Een aantal buitenlandse kerken, waarmee geen zusterkerkrelatie wordt onderhouden, hebben in hun contact met deputaten Buitenlandse kerken te kennen gegeven de synode te willen bezoeken. Besloten wordt dat deze kerken welkom zijn om als waarnemer aanwezig te zijn. In de vergadering van 1 december krijgen zij gelegenheid om zich te presenteren.

Artikel 8. Schorsing

Na het zingen van Psalm 122:3 gaat ds. Visser voor in gebed.
Hij schorst de vergadering tot 18 november 9.30 uur.

Artikel 9. Heropening zaterdag 18 november 2023

De preses heropent op zaterdag 18 november om 9.30 uur de vergadering. Afgevaardigde ds. R. Douma heeft zich afgemeld vanwege ziekte. Secundus br. J.P.C. Vreugdenhil zal hem vervangen dat lukte in de morgenvergadering nog niet, maar in de middag de hoopt hij aanwezig te zijn. De preses heet allen welkom, laat zingen Psalm 25: 1 en 2, gaat voor in gebed en leest Psalm 84. Ds. Visser staat kort stil bij het gelezen Schriftgedeelte en ook bij Johannes 17: 20 en 21 als inleiding op het gesprek in de besloten morgenvergadering en de opdracht die de synode van de kerken heeft gekregen. De vergadering gaat in comité

Artikel 10. Instellen synodecommissie voorstellen contacten DGK/GKN

(agenda 8.d.)

Nadat het comité is opgeheven deelt de preses mee dat de vergadering heeft besloten een commissie te benoemen ter voorbereiding van de behandeling van het rapport met voorstellen inzake de contacten met DGK.

In het open gesprek dat de afgevaardigden met elkaar hebben gehad is een grote mate van overeenstemming gebleken t.a.v. de voorstellen 1 en 2 van deputaten. De te benoemen commissie zal zich met name moeten buigen over voorstel 3.

Aan de commissie wordt opgedragen de vergadering binnen twee weken te dienen met een voorstel dat aan de in voorstel 3 van deputaten benoemde zaak, de praktische uitwerking binnen het proces van eenwording, op een zorgvuldige manier invulling geeft en recht doet aan de huidige situatie en plaats van de betrokken kerken.

In de commissie worden br. H. Aartsma, dr. A. Bas, ds. J.R. Visser en ds. R. van der Wolf benoemd.

Artikel 11. Rapport deputaten artikel 49 kerkorde

(agenda 8.f.)

Materiaal

Rapport deputaten ad artikel 49 Kerkorde d.d. 22 september 2023 (bijlage J.)

Bespreking

Deputaat dr. Bas vraagt aandacht voor het lijstje in het rapport van collega's die al dan niet via examens of gesprekken zijn toegelaten. Een aanzienlijk lijstje waar we als kerken dankbaar voor mogen zijn. Door zijn Woord en Geest geeft de Here groei, zo vult de preses aan. Mensen die we soms helemaal niet verwacht hadden, collega's die voor kunnen gaan. Er zijn nog gemeentes waar nog vaak leesdiensten zijn, maar het is wel heel anders dan 7, 8 jaar geleden.

Deputaat Van der Wolf vraagt aandacht voor het feit dat hij als deputaat nog wel eens alleen op pad moest omdat er geen secundus was. In het rapport wordt daar aandacht voor gevraagd.

Afgesproken wordt daar bij de benoeming van deputaten rekening mee te houden. Er moeten, en kunnen nu ook, meer secundi aangewezen worden. Iets wat ook voor andere deputaatschappen geldt.

Artikel 12. Deputaat-scriba

(agenda 9.1.)

Materiaal

6.2.1. Deputaat-scriba voorbereiding synode (bijlage K.)

6.9.1. Deputaat-scriba 23 september 2023, werkzaamheden GD 3 oktober 2020-GS Kampen 2023 (bijlage K.)

Bespreking en besluiten

- Ondersteuning

De vergadering besluit br. E. Haaksma voor de duur van de synode ter ondersteuning aan de deputaat-scriba toe te voegen. Br. E. Haaksma wordt toegang tot de vergadering verleend onder voorwaarde van geheimhouding.

- Acta

De synode besluit de teksten voor de Acta als vergadering steeds van zitting tot zitting vast te stellen.

- Postadres

Voor de inkomende correspondentie wordt meestal gebruik gemaakt van het mailadres:

info@gereformeerdekerkennederland.nl

De Gereformeerde Kerk Kampen is de adresvoerende kerk voor het kerkverband, het postadres is:

Postbus 427, 8260 AK Kampen

- GKN-site

Br. E. Haaksma heeft de taak van webmaster op zich genomen

Afgesproken wordt om naast de verwijzing naar de website van de kerken ook een aantal standaard gegevens van de plaatselijke kerken op de site te plaatsen.

- Benoemingen

Bij benoemingen zullen naast de afgesproken aantallen primi ook de nodige secundi aangewezen worden.

Wanneer in de periode tot de volgende synode een vacature ontstaat, kan deze in overleg met het moderamen van de laatstgehouden synode ingevuld worden.

- Voorbereiding volgende synode

De deputaat-scriba ondersteunt de samenroepende kerk bij het voorbereiden van de synode. In overweging wordt gegeven voor de voorbereiding van de volgende synode een deputaatschap of commissie te benoemen. Afgesproken wordt dat de deputaat-scriba de vergadering zal dienen met een notitie over de samenstelling, bevoegdheden en de instructie van zo'n deputaatschap of commissie.

- Nazien boeken, bescheiden en archief

In plaats van eens in de twee jaar, zoals in het reglement staat worden eens in de drie jaar door de synode kerken aangewezen voor het controleren van boeken, bescheiden en archieven. De controle wordt ieder jaar uitgevoerd. Dechargeren door de synode gebeurt eens in de drie jaren. Vanuit de vergadering wordt waardering en dank uitgesproken voor de verrichte werkzaamheden.

Artikel 13. Instellen synodecommissie voorstellen ZSM

(agenda 7)

Materiaal

6.2.5. Classis Noord juni 2023 d.d. 2 september 2023, voorstel deputaten Zorg Seksueel Misbruik in kerkelijke relaties

6.2.9. Classis Zuid juni 2023 d.d. 5 september 2023, voorstel .m.b.t misbruik en grensoverschrijdend gedrag

Voorstel

Het moderamen stelt voor een synodecommissie te benoemen met de opdracht de voorstellen m.b.t. Zorg Seksueel Misbruik in kerkelijke relaties en grensoverschrijdend gedrag samen te voegen tot één voorstel.

Besluit

De synode besluit volgens het voorstel van het moderamen. In de commissie worden benoemd ds. P. Helmus, br. J.W. Meijer en br. B. Veening. De behandeling van dit onderwerp staat gepland voor de zitting op 16 december. Aan de commissie wordt gevraagd het voorstel zo mogelijk voor 1 of 2 december aan de afgevaardigden te sturen.

Artikel 14. Regeling examina en spreekconsent

(agenda 7)

Materiaal

6.2.8. Classis Zuid februari 2023 d.d. 5 september 2023, voorstel regeling examina en spreekconsent (bijlage Ha.)

Voorstel:

De huidige regelingen examina en spreekconsent zoals die door de synode zijn vastgesteld en door de classes worden gehanteerd te vervangen door de door classis Zuid voorgestelde regeling.

Bespreking

Als eerste krijgt dr. Bas het woord. Hij verdeelt zijn bijdrage in vijf stukjes.

Opdracht

Het is een interessant onderwerp dat classis Zuid aansnijdt in haar voorstellen. En ook bepaald niet onbelangrijk. Uiteindelijk en ten diepste raken die de opdracht van de apostel in 1 Timotheüs 3:10. Dat ambtsdragers eerst 'beproefd' moeten worden, en pas daarna mogen 'dienen', 'als zij onberispelijk zijn'. Wat dat betreft, is het - op zich - alleszins de moeite waard. Om als kerken te *blijven* nadenken over de manier waarop we in de praktijk aan deze apostolische opdracht gehoor geven.

Middel

En toch roept de inhoud van de voorstellen bij mij grote vragen op. Die uiteindelijk allemaal neerkomen op de ene vraag, of de classis wel het juiste middel kiest tegen de kwaal waar zij beducht voor lijkt. Zij stelt namelijk voor om wijzigingen aan te brengen in de regeling voor de kerkelijke examina. En dan is het allereerst van belang om goed voor ogen te hebben waar die examina eigenlijk precies voor bedoeld zijn. Om dat helder te krijgen, moeten we weten wat de *geschiedenis* ervan precies is. Om de voorstellen van de classis Zuid op waarde te kunnen schatten, heb ik me daar bij mijn voorbereiding in verdiept aan de hand van de onder ons gebruikelijke kerkrechtelijke literatuur. Die

leerde me dat de kerkelijke examina een *lange* geschiedenis hebben. De huidige regeling dateert niet 'pas' van 1964, maar van 1892. Weliswaar is die door de synode van Rotterdam-Delfshaven aangepast, maar die zegt zelf 'dat ingrijpende wijzingen in de *bestaande* regeling niet behoeven te worden aangebracht.'

Maar nog belangrijker dan dat is de achtergrond van het systeem zoals we dat nu hebben. Volgens professor Selderhuis is de kerk zelf kandidaten gaan toetsen, omdat zij 'er niet altijd gerust op was dat de universiteit voldoende toezag op de confessionele betrouwbaarheid en de praktische bekwaamheid van de student theologie'. Met name dat laatste, die praktische bekwaamheid, is hier van belang, omdat dit ons leert inzien wat de eigen plek van de kerkelijke examina is ten opzichte van de academische. Bouwman schrijft: 'het examen van hen, die den academischen studiegang gevolgd hebben, gaat uit van de veronderstelling, dat de kandidaten wetenschappelijk gevormd zijn, doch de kerken op hare vergaderingen oordeelen geheel vrij en zelfstandig of de kandidaten bekwaam en geschikt zijn voor de uitoefening van het ambt'. Met andere woorden: de kerkelijke examina zijn nooit bedoeld om de kandidaat (of: zijn examinatoren!) in de gelegenheid te stellen zijn academische kwaliteiten te etaleren. Nee, ze hebben een eigen en zelfstandige plek ten opzichte van de examina die aan de academie of de universiteit worden afgenomen. Met de kerkelijke examina toetsen de kerken zélf, los van academie of universiteit, de confessionele betrouwbaarheid en praktische bekwaamheid van de broeders die zich bij hen melden, omdat ze zich geroepen weten tot het ambt van predikant. Wat de vraag oplevert, of het nu de bedoeling van de voorstellen is om dát te verbeteren. En: of dat daardoor ook echt gebeurt.

Kwaal

Nu lijkt me dat die eerste vraag voluit met 'ja' beantwoord kan worden. Als ik de voorstellen goed begrijp, is de classis Zuid met name beducht voor kwalijke invloeden vanuit academie of universiteit. En stelt ze daarom in grote lijnen voor, om de examina zoals we die kennen om te draaien. Het 'grote' of peremptoir examen wordt dan het eerste, en het 'kleine' of preparatoir examen het tweede. De eerste vraag die zich daarbij echter aan me opdringt, is de vraag naar de precieze noodzaak daarvoor. In 2012 hebben de kerken helder verwoord wat de situatie was waarin zij zich toen bevonden. En hebben ze op grond daarvan besloten, de toen al bestaande regeling aan te houden. Maar wat is er in die situatie van de kerken sindsdien nou werkelijk veranderd? Als we de voorstellen van de classis Zuid daarop bevragen, komen we niet verder dan dat de examina niet langer op de synode maar op de classis worden afgenomen. Maar het lijkt me dat dit geen grond kan zijn voor de voorstellen. Maar wat dan wél? Want wat die kwalijke invloeden betreft, lijkt me de situatie sinds 2012 eerder verbeterd te zijn. Zo krijgen studenten inmiddels het advies om niet meer in Kampen, maar alleen nog maar in Apeldoorn te studeren. En, belangrijker nog, zij worden inmiddels, tijdens hun studie daar vanuit de kerken begeleid. En ontvangen ze bovendien aanvullend onderwijs vanuit diezelfde kerken. Allemaal redenen om juist *minder* beducht te zijn voor mogelijk kwalijke invloeden vanuit de academie. Maar waarom moet daarnaast dan óók nog de regeling voor de kerkelijke examina worden aangepast? En, dat ook: waarom nu al? De eerste student die het volledige programma dat inmiddels vanuit de kerken aangeboden wordt gevolgd heeft, moet zich nog melden. Met andere woorden: het 'middel' dat al toegediend wordt tegen de door de classis Zuid vastgestelde kwaal, heeft zich nog niet eens kunnen bewijzen. Om die reden vind ik deze voorstellen op dit moment op zijn minst voorbarig. Het zou zomaar zo kunnen zijn, dat het middel dat nu al tegen de kwaal wordt toegediend, afdoende zal blijken. En 'de aanvullende medicatie' die de classis Zuid nu al wil gaan toedienen, dus op termijn overbodig zal blijken. En bovendien: in tegenstelling tot het middel dat nu al wordt toegediend, levert het in elk geval ook niets *positiefs* op. Het enige resultaat van dit middel kan immers zijn, dat je broeders die zich melden – in theorie – eerder dan nu het geval is, van de kansel en uit het ambt weert.

Logica

Vervolgens enkele opmerkingen over de concrete voorstellen van de classis Zuid ten aanzien van de vakken die bij de beide examina aan de orde dienen te komen. Wie zich verdiept in de geschiedenis van deze examina, komt er al vrij snel achter dat de kerken aanvankelijk maar één examen kenden: het examen dat wij nu kennen als het peremptoir examen, en dat toelaat tot het ambt. Het eerste,

preparatoir examen, is van later datum en in de geschiedenis ook geregeld 'uitbested' aan de opleiding.

Zoals ik het zie, beperkt het preparatoir examen zich in de huidige regeling tot de vakken die het meest nodig zijn om te kunnen 'staan' naar het ambt. Of, zoals we het meestal noemen: 'op beroep' te preken. Het peremptoir examen daarentegen, is uitgebreider. En bevat alle vakken die nodig zijn om *toegelaten* te kunnen worden tot het ambt. Met andere woorden: ik zie in de bestaande regeling een zekere logica in de manier waarop de vakken worden verdeeld. Maar die zie ik minder in de classisvoorstellen. Waarom iemand die enkel nog maar wil 'staan' naar het ambt, al bevragen op vakken die vooral nodig zijn om *toegelaten* te worden tot het ambt? Wellicht dat het met hem wel nooit zover zal komen. Dat wéét je immers niet, dat is uiteindelijk aan de HERE. En daarom: laat de classis zich niet wat al te zeer leiden door angst voor allerlei kwalijke invloeden? Terwijl daar nu, zoals al opgemerkt, aanzienlijk minder reden voor is dan in 2012? Toen de kerken het nog wel durfden laten bij de bestaande regeling?

Moment

Tenslotte nog een korte vraag over het *moment* waarop deze voorstellen worden ingediend. Deze synode zal zich immers ook gaan bezighouden met de vergaande voorstellen van Deputaten EGB over onze banden met DGK. Is het dan niet wat ontijdig om, met een mogelijk samengaan in het verschiet, voor te stellen om regelingen te wijzigen die we op dit moment nog delen? Of, met andere woorden: is het niet wijzer om daarmee te wachten tot de fusie eenmaal een feit is?

De tweede spreker heeft weinig toe te voegen aan de bijdrage van de eerste spreker. Ook hij vraagt zich af wat de winst is van het voorstel. T.a.v. het spreekconsent wijst hij er op het grote kerkelijke stage. Er wordt opgemerkt dat het moeilijk was een voorstelling te maken van wat er was gewijzigd.

Br. Meijer merkt op dat het voorstel een aantal keren is besproken binnen de classis Zuid en is aangepast aan inzicht en ervaringen binnen de classis. Onderdelen zijn verwijderd en andere onderdelen zijn toegevoegd. Een examen is geen formaliteit. Je kunt slagen of zakken. Maar hoe meer de eindstreep in zicht komt, hoe groter de belangstelling uit de kerken is. Het is dan ook vreemd dat het zwaartepunt van de examens aan het einde van het traject ligt. Tijdens een van de besprekingen werd voorgesteld om de beide examina samen te voegen. Geen enkele afgevaardigde had daar bezwaar tegen, maar er werden geen argumenten bij genoemd. Om deze reden, maar ook omdat dit tegen de KO ingaat, is het niet in het voorstel meegenomen. Nu is er inderdaad onderscheid tussen het voorgaan in de erediensten en het bekwaam zijn voor het ambt van dienaar van het Woord. Maar een kandidaat die zich beroepbaar stelt, wil het ambt ook uitoefenen. De vraag kan gesteld worden waarom dan al niet bij het beroepbaar stellend onderzoek getoetst wordt of de kandidaat bekwaam is voor dit ambt. De inhoud van het voorstel bevat niet alleen een verschuiving van wat vakken van peremptoir naar preparatoir, maar ook een uitbreiding en concretisering van de examens, alsmede een verduidelijking en verzwaring van de eisen.

Besluit

Het voorstel wordt met 3 stemmen voor 7 stemmen tegen en 1 onthouding verworpen.

Artikel 15. Aanvulling regeling examina

(agenda 7)

Materiaal

6.2.4. Classis Noord 9 juni 2023 d.d. juli 2023, voorstel aanvulling regeling examina (besluit Hb.)

Voorstel

In de regeling examina zoals opgenomen in bijlage C van het huishoudelijk reglement van de classes aan I.2 Onderzoek vereiste stukken voor de kandidaat toe te voegen:

d. een gemotiveerd getuigschrift van de eigen kerkelijke opleiding.

Bespreking

Uit de bespreking van het voorstel voor het wijzigen van de regeling examina had de eerste spreker begrepen dat de kerkelijke examens juist een zelfstandige plaats hebben. Hij vraagt zich af of er dan weer een onderwijsinstituut moet worden ingebracht en of dit dan een taak is van de AvGT. Dit is geen kerk. En is het niet te veel eer voor de AvGT dat de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerk wordt uitbesteed aan de AvGT?

De gedachte en intentie en ook wel de noodzaak wordt door een andere afgevaardigde onderschreven, maar dan is de vraag hoe om te gaan met studenten die pas aan het eind van hun opleiding besluiten over te gaan naar de GKN. En met studenten die in hun studietijd geen gebruik hebben gemaakt van het aanvullend onderwijs van de GKN.

Opgemerkt wordt dat er vanaf het begin instroom is vanuit Kampen en Apeldoorn. Dan ben je wel benieuwd naar de achtergrond. Wie houdt dat in de gaten? We hebben geen eigen opleiding, dan is het toch wel goed dat gevraagd wordt aan de begeleidende docenten of ze daar een aantekening bij kunnen geven. Het gaat niet om kerk zijn, de plek innemen van de lokale kerkenraad. Ook niet om de academische bekwaamheid. Het gaat om het gereformeerde gehalte van de opleiding, niet het niveau, maar de gereformeerde achtergrond daarvan. Hoe kun je dat bewaken met elkaar. Zo is het voorstel tot stand gekomen. Het zou handig zijn dat naast een bewijs van de master er ook een aantekening is van de AvGT. Dat de student met goed gevolg een aantal dingen heeft gedaan en dat zowel de mentor als de andere begeleidende docenten hem op dat moment geschikt achten, qua kennisniveau en qua gereformeerd gehalte, om in de kerken voor te gaan; meer is het niet.

In de vorige bespreking is Bouwman aangehaald die zegt dat als iemand een academische opleiding heeft gevolgd, dat dit dan het uitgangspunt is en dat de kerken voor de rest toetsen op confessionele betrouwbaarheid en praktische bekwaamheid. Om die reden vragen we ook om een diploma van de universiteit. Het vragen om een getuigschrift ligt in het verlengde daarvan.

Soms is er maatwerk nodig, bv. wanneer iemand uit Canada overkomt. Is er dan een escape? Dan wordt er een gesprek gevoerd. Dat is een regel die altijd al gegolden heeft. Kan iemand niet aan de vereisten voldoen dan moest hij zich melden in Kampen en dan was er een gesprek waarvan verslag werd gedaan aan de kerkelijke vergadering en die besloot hoe het dan verder ging. Daarvoor wordt de AvGT ingeschakeld. Met een gemotiveerd getuigschrift wordt dus niet een attest bedoeld.

Besluit

Het voorstel wordt met 11 stemmen voor aangenomen.

Artikel 16. Varia

De preses wijst de verslaggever van EiW/De Bazuin op de gemaakte afspraak dat vooraf inzage moet worden verleend aan het moderamen van te publiceren verslagen.

De preses heet br. J.P.C. Vreugdenhil welkom. Hij neemt voor het eerst als secundus afgevaardigde deel aan de vergadering. De preses vraagt aan br. Vreugdenhil ten teken van instemming met de belijdenis te gaan staan, wat br. Vreugdenhil doet.

De preses heet ook br. Haaksma welkom en deelt hem mee dat de vergadering hem, ter ondersteuning van de deputaat-scriba, toegang tot de vergadering verleent onder voorwaarde van geheimhouding. Br. Haaksma gaat akkoord met deze voorwaarde.

Voor de behandeling van het rapport van deputaten Commissie Financieel Beheer komen de deputaten zr. M. Prins en br. L. Roorda ter vergadering. De preses heet deputaten van harte welkom. In het bijzonder br. Roorda die, zoals de preses heeft vernomen, voor de laatste keer deputaten CFB in de synode vertegenwoordigd. Br. Roorda is al vele jaren het gezicht van de CFB. De preses memoreert de grote inzet, zorgvuldigheid en altijd bescheiden opstelling van br. Roorda. Hij bedankt br. Roorda voor wat hij al de jaren voor het kerkverband heeft willen doen en wenst hem de zegen van de Here toe.

Artikel 17. Rapport deputaten Commissie Financieel Beheer

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.1. Commissie Financieel Beheer d.d. 25 februari 2021, jaarcijfers 2020

6.7.2. Commissie Financieel Beheer d.d. 16 april 2022, jaarcijfers 2021

6.7.6. Commissie Financieel Beheer d.d. 9 september 2023, verslagperiode 2020-2023 (Bijlage Da.)

Voorstel

De CFB keert jaarlijks aan twee kerken elk € 24.000 uit. De CFB stelt voor deze bedragen per 1 januari 2024 te indexeren.

Toelichting

De CFB had niet voldoende mensen om voor te dragen voor de benoemingen. De verschillende CvB's zijn gepolst maar het is gebleven bij één voordracht.

Bespreking

Gewezen wordt op een adres in het overzicht van de groepsbeschikkingen dat binnenkort zal wijzigen. Br. Roorda geeft aan dat de wijziging wordt doorgevoerd nadat dit is doorgegeven.

Uit de stukken blijkt dat er de laatste jaren een positief resultaat is. Iets om dankbaar voor te zijn. Het voorstel is om het quotum voor de komende jaren vast te stellen op € 40,00. De classes, nu we die hebben, zouden dan een quotum kunnen vaststellen van € 14,00. Het vaststellen van het quotum van de classes en de hoogte daarvan is een zaak van de classes.

Het voorstel om de twee keer € 24.000 te indexeren heeft er alles mee te maken dat dit eerder niet is besloten. Wel voor de twee keer € 5000,00 maar niet voor de twee keer € 24.000 als vergoeding voor het vrijstellen van predikanten voor het geven van aanvullend onderwijs. Het gaat dus niet om de bedragen, die kunnen op een later moment door de synode gewijzigd worden, maar het gaat om het gelijktrekken van het indexeren.

De CFB heeft besloten de vergoeding voor de begeleiding van studenten maandelijks i.p.v. jaarlijks uit te keren.

Besluit

De synode besluit alle uitkeringen die gedaan worden aan de kerken t.b.v. het vrijstellen van predikanten voor het geven van aanvullend onderwijs te indexeren op basis van de CPI.

Artikel 18. Deputaten CFB, instructie Commissie Financieel Beheer

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.3. Commissie Financieel Beheer d.d. 4 maart 2023, voorstel aangepaste instructie CFB (bijlage Dc.)

Voorstellen

Vaststellen aangepaste instructie Commissie Financieel Beheer

Bespreking

De hulpvraag van kerken is een zaak van de classes met een escape naar het landelijk kerkverband. Een ongewenst bijverschijnsel is dat er verschillen kunnen ontstaan tussen de classes in het toekennen van hulp. Hoe kan dat worden voorkomen? En wanneer kan een classis een beroep doen op het landelijk verband. Welke criteria worden er gehanteerd?

Er wordt op gewezen dat een synodebesluit van 130 jaar geleden geen enkele relevantie heeft. De situatie in de GKN is totaal anders als toen. Bovendien is het een puur praktische regeling en geen principiële. Daarnaast heeft de GKN geen voorganger aangewezen en heeft het opvoeren van een dergelijk besluit geen enkele zeggingskracht. Als we kijken naar de huidige situatie in de GKN blijkt uit de

financiële cijfers dat er op dit moment geen hulpbehoevende kerken zijn. De kerken, de classes en het kerkverband zijn klein, zowel het aantal kerken als het aantal leden. De hoop en de verwachting is dat de GKN binnenkort niet meer als afzonderlijk kerkverband bestaat. Daarom is het niet nodig, niet handig en niet functioneel om de financiering van hulpbehoevende kerken over te hevelen van synode naar classes. Bovendien vraagt dit op het moment veel extra werk. De tijd hiervoor kan beter ingezet worden voor andere zaken. Daarnaast geeft het een hoop gedoe wanneer de gelden over de classes van het nieuwe kerkverband verdeeld moet worden, een situatie die hopelijk over enkele jaren een feit zal zijn. Afgevaardigde vindt het een slechte zaak om de financiering van hulpvragen nu over te gaan hevelen van de CFB naar de classes.

Deputaten geven aan dat het inderdaad zo is dat er verschillen tussen classes kunnen zijn bij het toekennen van steun. In het verleden had je ook arme en rijke classes. Als een classis bij de CFB aanklopt kijkt de CFB natuurlijk naar de inspanningsverplichting van de classes. De CFB heeft altijd bepaalde uitgangspunten en criteria gehanteerd. Daar kunnen de classes ook gebruik van maken. Maar ze zijn daarin vrij. Met het instellen van classes heeft de vorige synode uitgesproken dat de steunverlening een zaak is van de classis. Aanvragen worden bij de classis ingediend en door de classis in overleg met de CFB beoordeeld. Bij toewijzing keert de CFB de steun uit. Aan de CFB is gevraagd met een voorstel te komen voor het herverdelen van de financiën van het kerkverband.

Gevraagd wordt naar de verschillende richtlijnen die de CFB tot nu toe heeft opgesteld. Blijft de CFB die richtlijnen opstellen? Br. Roorda verwacht dat de CFB dat blijft doen, maar wijst erop dat het richtlijnen zijn. Een kerk kan daarvan afwijken. Gevraagd wordt naar de inspanningsverplichting waar de CFB naar kijkt wanneer een classis aanklopt voor steun. De CFB geeft aan daarvoor geen richtlijn te hebben opgesteld, maar verwacht mag worden dat er dan o.a. gekeken wordt of door de classis bij het toekennen van steun dezelfde criteria gehanteerd zijn als eerder de CFB deed bij steunaanvragen. De CFB zal zich natuurlijk uitgebreid verantwoorden bij het wel of niet toewijzen van een steunaanvraag van een classis. Wanneer een classis het daar niet mee eens is, is altijd beroep op de synode mogelijk. Maar de vraag blijft wanneer een classis kan besluiten steun aan te vragen bij de CFB. De classis stelt zelf een quotum vast, maar hoe hoog moet dat bedrag zijn voordat je als classis steun kan aanvragen? Br. Roorda adviseert de classes aan hun deputaten steunverlening kerken te vragen richtlijnen op te stellen en criteria te formuleren voor het aanvragen van steun.

Besluit

Met 11 stemmen voor en 1 stem tegen wordt besloten de aangepaste instructie vast te stellen.

Artikel 19. Deputaten CFB, regeling emeritering en AOV GKN

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.4. Commissie Financieel Beheer d.d. 4 maart 2023, regeling emeritering en AOV GKN (bijlage De.)

Toelichting

De regeling heeft de status van een advies. De synode stelt de regeling ook niet vast. Er zijn kerken die er mee werken en kerken die het anders doen.

Bespreking

Opgemerkt wordt dat dit soort adviezen soms in een la verdwijnt. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de adviezen bekend blijven bij de kerken zodat ze weten dat ze bij vragen bij de CFB te rade te kunnen gaan?

De stukken worden altijd gestuurd naar de scriba's van de kerken en soms ook rechtstreeks naar de CvBs. Daar is het dus bekend. Ook is er een jaarlijks overleg van CFB met de CvBs. Ook is de CFB altijd via een link op de GKN-site bereikbaar. Gevraagd wordt of het zinvol is het ook naar de classes te sturen. De classes hebben toe te zien dat wanneer er een beroep wordt uitgebracht of een kandidaat wordt toegelaten, zo iemand ook van het evangelie kan leven. Wanneer je het aan de classis bekendmaakt, kan de classis vastleggen dat de consulent daarop let en dat er op zo'n regeling gewezen wordt.

Het is ook goed dat de theologiestudenten van het bestaan van de regeling weten. In het verleden werd het tegen het einde van de masterstudie aan de studenten voorgelegd. Misschien is dat iets voor de AvGT om aandacht aan te besteden. Ook zouden visitatoren ermee bekend moeten zijn wanneer ze visitatie doen in de kerken. Geopperd wordt of er niet op de GKN-site een kopje CFB zou kunnen komen, een tabblad met allerlei aanbevelingen, richtlijnen e.d.

Gevraagd wordt naar het afsluiten van een AOV-verzekering. Dat kan een dure zaak zijn en voor sommige mensen zelfs onmogelijk. In de praktijk kan dit betekenen dat een kerkenraad verantwoordelijk wordt voor het onderhouden van een gezin. Inderdaad is het zo dat dit een zaak is van de kerkenraad. Er worden voorbeelden genoemd dat zaken in goed overleg geregeld konden worden. Deputaten twifelen of het opzetten van een kopje zoals voorgesteld juridisch kan en zeggen toe daar navraag naar te zullen doen. Deputaten benadrukken nog het grote belang dat predikanten zich voor arbeidsongeschiktheid verzekeren en dat de kerkenraden erop toe zien en eisen dat dit ook gebeurt. Ook wijzen deputaten op de grote veranderingen die eraan staan te komen m.b.t. het pensioenstelsel. De CFB volgt de ontwikkelingen en heeft er ook over gesproken of het misschien zinvol is, na te denken over aansluiting bij bijvoorbeeld het pensioenfonds zorg en welzijn, zeker voor de jongere en aankomend predikanten. De CFB houdt de kerken op de hoogte van wat daar uitkomt.

Artikel 20. Deputaten CFB, herindeling financieel beheer

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.5. Commissie Financieel Beheer d.d. 4 maart 2023, voorstel herindeling financieel beheer

Voorstellen

De CFB stelt de synode voor het volgende uit te spreken.

1. De CFB schenkt elke classis € 10.000 startkapitaal per 1-1-2024.
2. Zolang een classis geen eigen bankrekening heeft, zal de CFB dit geld voor elke classis oormerken.
3. Alleen op verzoek van de quaestor van een classis zal de CFB overgaan tot betaling ten laste van het voor die classis geormerkte startkapitaal.
4. De quaestor van de CFB is alleen technisch verantwoordelijk voor de boekhouding van de onder 3 genoemde betalingen.
Noch de CFB, noch de quaestor van de CFB is verantwoordelijk voor de onder 3 genoemde betalingen en de bestedingen van het onder 1 genoemde startkapitaal. De classes kunnen hun quaestores opdragen deze boekhouding op zich te nemen en naar de classis te verantwoorden.
5. De classes wordt verzocht een bankrekening te openen op naam van de classis.
6. Zodra een classis een bankrekening heeft geopend, wordt vanaf de bankrekening van de CFB op de bankrekening van die classis € 10.000 gestort, in mindering gebracht de onder 3 genoemde betalingen.
7. De classes kunnen quota innen bij de kerken (ca. € 14 per lid) om zo in drie jaar tijd naar een financiële buffer van € 40.000 toe te werken.
8. De CFB staat in geval van ontoereikend vermogen garant voor € 30.000 per classis in het jaar 2024, € 20.000 in het daaropvolgende jaar en € 10.000 in het jaar 2026.
9. Als een classis bij financieel onvermogen zich tot de CFB wendt voor financiële steun, zal de CFB mede overwegen de inspanningsverplichting van de classis en de kerken uit die classis ten aanzien van de hoogte en het innen van de quota.

Bespreking

Gevraagd wordt waarom nu € 10.000 overhevelen, terwijl er een flinke buffer is. In het nu samen door de kerken opgebouwde kapitaal zit ook steunverlening. Als de CFB zegt dat € 40.000 een redelijke buffer is voor een half jaar, waarom dan niet direct dat bedrag overheveld naar de classes?

Waarom is er gekozen voor deze constructie?

Gevraagd wordt waarom voor een beperkte periode gelden te verdelen, terwijl het openen van een bankrekening een behoorlijke tijd kost. Waarom het geld wel oormerken maar gewoon bij de CFB houden?

Deputaten geven aan dat het meeste geld dat wordt uitgegeven synodaal geld is en geen classicaal geld. Op zich is er niets tegen een bedrag van € 40.000 in één keer. Er is voldoende reserve. Er zit voor de classes en de quaestor van de classis ook een gewenningskant aan. Het is een voorzichtig en geen principieel besluit van de CFB om het zo te doen. Het geld laten bij de CFB en boekhoudkundig oormerken waarbij de verantwoordelijkheid bij de quaestor van de classis komt te liggen zou ook kunnen, maar daar heeft de CFB niet voor gekozen. De vorige synode had gevraagd om een voorstel voor herverdelen. Aan dat verzoek heeft de CFB voldaan.

Vanuit de vergadering worden enkele amendementen op de voorstellen van de CFB in gediend:

1. €40.000, i.p.v. € 10.000.
5. Laten vervallen
6. Laten vervallen
7. Wijzigen in: De classes bepalen de quota voor de kerken die nodig zijn voor het werk van de classis.
8. Wijzigen in: De CFB staat in geval van ontoereikend vermogen garant voor betaling. Dit bedrag zal dan in de latere jaren door de betreffende classis terugbetaald worden.

Besluit

Nadat de amendementen zijn verworpen worden de voorstellen van de CFB voor herindeling van hert financieel beheer aangenomen met 10 stemmen voor en 2 tegen.

Artikel 21. Deputaten CFB, Reglement financiële steun aan studenten

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.7. Commissie Financieel Beheer d.d. 9 september 2023, voorstellen nieuw Reglement financiële steun aan studenten (Bijlage Dd.)

Voorstel

Deputaten Commissie Financieel Beheer stelt de synode voor het volgende uit te spreken:
De Generale Synode stelt het *Reglement betreffende de studiefinanciering voor theologiestudenten die lid zijn van één van de Gereformeerde Kerken Nederland (GKN)* vast.

Bespreking

In de regeling wordt nog gesproken over de vooropleiding. Die is er niet meer. Dit zou dus uit de regeling kunnen.

In artikel 5 staat onder 1 dat de steunverlening aan een student wordt beëindigd als de CFB meent dat zijn studie onvoldoende vorderingen vertoont. Hoe stelt de CFB dat vast en beslist de CFB daar alleen over of doet de CFB dat in overleg met studiebegeleiding?

Inderdaad is de vooropleiding zoals we die kenden, vervallen. De vakken die daar gegeven werden, zijn nu ondergebracht in de bacheloropleiding. Maar tegenwoordig is er ook de mogelijkheid van het inkopen van vakken. Zo kunnen de vakken Grieks, Hebreeuws en Latijn ingekocht worden bij de TUA. Zo doen ze dat bij DGK. Daar kun je je dan eerst mee bezighouden om daarna een theologische opleiding te volgen. Er is dus alles voor te zeggen om de vooropleiding te laten staan, mogelijk met een voetnoot dat het om Grieks en Latijn gaat.

Deputaten geven aan dat er iemand moet zijn om te constateren dat studievorderingen onvoldoende zijn. De CFB doet dat in overleg met student en studiebegeleiders. De CFB vraagt ook het rapport van de universiteit. Het zal altijd maatwerk zijn; zo kan er sprake zijn van een periode van ziekte. De student heeft te allen tijde recht om in beroep te gaan bij de synode.

Per amendement wordt voorgesteld aan artikel 5 lid 1 de regeling toe te voegen dat de CFB in overleg met de mentor van de student besluit.

Elke student krijgt vanuit de begeleiding een mentor toegewezen.

Besluit

Nadat het amendement is aangenomen stelt de synode de regeling conform het verzoek vast.

Artikel 22. Deputaten CFB, mailadressen deputaten

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.8. Schrijven Commissie Financieel Beheer, d.d. 12 september betreffende mailadressen voor deputaten

Voorstel

Deputaten Commissie Financieel Beheer stellen aan de GS voor de emailafhandeling van deputaten anders te regelen. De CFB verzoekt de synode haar opdracht te geven samen met de webbeheerder van gereformeerdekerkennederland.nl een oplossing te bedenken en tevens de CFB te machtigen de daar eventueel uit voortvloeiende kosten te betalen.

Besluit

De synode besluit conform het verzoek.

Artikel 23. Deputaten CFB, controle boeken en bescheiden 2020-2022

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.9. GK Zwolle e.o., verslag controle boeken en bescheiden CFB 2020 en 2021 d.d. 21 november 2022

6.7.10. GK Zwolle e.o., verslag controle boeken en bescheiden CFB 2022 d.d. 22 september 2023

6.7.11. GK Zwolle e.o., bevestiging controle boeken en bescheiden CFB 2020- 2022 d.d. 22 september 2022 (bijlage Db.)

Bespreking

In de verslagen wordt gewezen op beperking controle. Gevraagd wordt waarom genomen besluiten niet zijn opgevraagd of vooraf zijn meegegeven. Het opvragen en inzien van besluiten is niet de gewoonte. De besluiten zijn veelal vertrouwelijk. Controleren of afgesproken bedragen ook zijn overgemaakt zou gecontroleerd kunnen worden nadat namen zijn verwijderd.

Deputaten wijzen erop dat het goed zou zijn dat er een instructie komt voor het controleren van boeken en bescheiden. Zo'n instructie is er nu niet.

De vergadering neemt dankbaar kennis van de rapportage van de door de GK Zwolle e.o. uitgevoerde controles waarin staat:

Voor de gehele periode 2020-2022 blijkt uit deze controles dat de CFB-administratie en de daarop gebaseerde overzichten van de balans en resultatenrekening op elkaar aansluiten. De inkomsten en uitgaven zijn op een juiste wijze in de administratie verwerkt. Er zijn geen onjuistheden of onvolkomenheden geconstateerd.

Bij monde van de preses bedankt de synode de quaestor en de CFB voor het vele werk dat er is verricht en de wijze waarop de synode daarover is geïnformeerd. De presen wenst deputaten voor het vervolg kracht en wijsheid van de Here toe.

Besluit

De synode besluit de quaestor van de CFB-decharge te verlenen voor de boekjaren jaren 2020, 2021 en 2022

Artikel 24. Deputaten CFB, benoeming leden

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.13. Schrijven deputaten Commissie Financieel Beheer, d.d. 22 september 2023 betreffende benoeming leden CFB

Voorstel

Deputaten Commissie Financieel Beheer stellen voor:

br. C.G. Broeks, lid van de Gereformeerde Kerk te Zwijndrecht e.o., te herbenoemen als lid van de CFB

zr. A.M. Prins, lid van de Gereformeerde Kerk te Ede e.o., te herbenoemen als lid van de CFB

br. C. Tillema, lid van de Gereformeerde Kerk te Zwolle e.o., te herbenoemen als lid van de CFB

zr. G. van der Wolf, lid van de Gereformeerde Kerk te Zwijndrecht e.o., te benomen als lid van de CFB

Besluit

De synode besluit volgens het voorstel.

Artikel 25. Deputaten CFB, quotum 2023-2026

(agenda 8. e.)

Materiaal

6.7.12. Schrijven Commissie Financieel Beheer, d.d. 22 september 2023 betreffende quotum 2024-2026

Voorstel

Deputaten Commissie Financieel Beheer verzoeken uit te spreken:

De Generale Synode besluit het quotum voor 2024 - 2026 vast te stellen op € 40,00 per lid.

Bespreking

In het vervolg van de synode komt nog een aantal zaken aan de orde die gevolgen kunnen hebben voor de uitgaven van de komende 3 jaar. Dat kan reden zijn voor nader overleg met de CFB.

Deputaten geven aan dat wanneer de synode besluit het door deputaten buitenlandse kerken gevraagde budget van € 20.000 voor de komende 3 jaren toe te wijzen, daarvoor voldoende reserve is.

Ook de door deputaten Begeleiding studenten voorgestelde reservering van € 12.000 zal geen probleem zijn.

Besluit

De synode besluit in overeenstemming met het voorstel, onder de afspraak dat er overlegd zal worden met de CFB wanneer er in het vervolg van de synode besluiten genomen worden die zorgen voor uitgaven die op dit moment nog niet bekend zijn.

Artikel 26. Schorsing

Nadat ds. Van der Wolf is voorgegaan in gebed schorst de preses de vergadering tot 1 december 9.30 uur.

Artikel 27. Heropening vrijdag 1 december 2023

De preses heropent op vrijdag 1 december om 9.30 uur de vergadering. Hij heet allen hartelijk welkom. In het bijzonder dr. d' Assonville die namens de SERK in Duitsland aanwezig is en ds. Schuster vervangt, dr. Janssen die aanwezig is namens de CanRC, br. Terpstra die aanwezig is namens de OPC, br. Witten die aanwezig is namens de FRCA en ds. A. de Jager en br. J.P.C. Vreugdenhil die aanwezig zijn als deputaten Buitenlandse kerken.

De preses laat zingen Gezang 31, gaat voor in gebed, leest Openbaring 7: 9-17, spreekt een openingswoord en staat daarin ook kort stil bij het gelezen Schriftgedeelte.

Vandaag staat in het teken van contact met kerken in het buitenland. En dat laat zien dat het Christus is die over de hele wereld zijn kerk bij elkaar brengt. En nu wordt er hier gesproken in Openbaring 7 over een grote menigte die niemand tellen kan. En dan wordt duidelijk dat dit een menigte is die maar niet uit één volk of één taal komt, maar van over de hele wereld. Uit alle naties, stammen, volken en talen. Als je dan iets verderop kijkt, dan zie je dat het dat deel van Gods volk is dat vervolgd wordt. Want het is een ouderling die vraagt wie zijn het. Die ouderling is een van de vertegenwoordigers van de hele kerk van de hele geschiedenis. En samen juichen ze voor God. En dat is een van de dingen die ik ook wil meegeven voor vandaag. Waar gaat het nu om als we kerkelijke contacten hebben. Als we samen ook over de wereld bepaalde dingen delen en in elkaars aandacht zitten. Dan gaat het erom dat we samen God en het Lam aanbidden. Ja, dat is waarvoor we kerk zijn. We zijn een kerk om in dienst van Christus te staan, om in dienst van God te staan en hem te verheerlijken. Niet alleen met woorden, maar ook met daden. En dan is het geweldige dat we gewassen worden in het bloed van Christus, dat we met witte gewaden daar mogen staan als we in Hem leven. En dan is het allerbelangrijkste dat we tot eer van God leven. En laat dat ook in deze vergadering zo zijn, dat we tot eer van de Here spreken en tot eer van de Heere onze gedachten vormen. En ook samen juist met anderen over de wereld, Hem de lof, Hem de eer willen geven niet alleen met woorden, maar ook met onze daden. En dat het dit is wat ons verbindt en dat het daarom ook gaat.

Artikel 28. Begroeting en presentatie buitenlandse kerken

(bijlage Eb., toespraak dr. V E, d' Assonville SERK Duitsland)

(bijlage Ec., toespraak br. J. H. Terpstra OPC)

(bijlage Ed., toespraak br. P. Witten FRCA)

(bijlage Ee., toespraak dr. R.C. Janssen CanRC)

(bijlage Ef., beantwoording door ds. J.R. Visser)

Achtereenvolgens krijgen dr. V.E. d' Assonville namens de Selbständigen Evangelisch-Reformierten Kirchen (SERK) Duitsland, br. J.H. Terpstra namens de Orthodox Presbyterian Church, br. P. Witten namens de Free Reformed Churches of Australia en dr. R. C. Jansen namens de Canadian Reformed Churches, de gelegenheid de vergadering toe te spreken, te begroeten en het een en ander te vertellen over de kerken die zij vertegenwoordigen.

Daarna bedankt de preses de broeders voor de gesproken woorden, de begroeting, bemoediging en de gegeven informatie over de kerken en het kerkelijk leven en de kerkelijke situatie in respectievelijk Duitsland, Amerika, Australië en Canada.

Ter afsluiting van de begroeting en presentatie stelt de preses voor om samen Psalm 34:1 te zingen, juist omdat we samen over de wereld de Here groot willen maken.

Artikel 29. Rapport deputaten Buitenlandse kerken

(agenda 8. c.)

Materiaal

6.5.1. The Orthodox Presbyterian Church, d.d. 3 februari 2023, uitnodiging bijwonen synode

6.5.2. Rules for Ecclesiastical Relationships of the Orthodox Presbyterian Church, d.d. 3 februari 2023

6.5.3. Deputaten Buitenlandse kerken, afschrift schrijven d.d. 27 april 2023, aan the Orthodox Presbyterian Churches

6.5.4. Rapport deputaten Buitenlandse kerken, d.d. 15 september 2023 (bijlage Ea.)

Voorstel

Deputaten Buitenlandse kerken stellen voor:

A. Differentiatie in kerkelijk relaties

De GKN hanteren voor hun officiële contacten met trouwe christelijke kerken in het buitenland verschillende niveaus van intensiteit, namelijk in aflopende volgorde:

- a. Zusterkerkrelatie
 - b. Correspondentie
 - c. Beviend contact
- B. Aangaan kerkelijke relaties
- SERK: Bestaande zusterkerkrelatie handhaven.
- FRCA: Dat er een officieel verzoek tot een zusterkerk relatie naar de FRCA gaat en deze kerken uitgenodigd worden naar onze synode.
- CanRC: Dat er een officieel verzoek tot een zusterkerk relatie naar de CanRA gaat en dat deze kerken uitgenodigd worden naar onze synode. .
- VGKSA: Dat er een officieel verzoek tot een zusterkerk relatie naar de VGKSA gaat die in 2024 in haar synode samenkomt en deze kerken uitgenodigd worden naar onze synode.
- OPC: Hun aanbod van corresponding relations te accepteren, en te melden dat wij in dankbaarheid voor hun geboden steun graag willen beginnen aan een correspondentie relatie.
- C. Benoeming deputaten
- Als deputaten te benoemen br. J.P.C. Vreugdenhil en ds. H. Drost en als secretaris br. E. Haaksma
- D. Opdracht deputaten
- Onderdeel 4 te wijzigen in:
- Contact zoeken met kerken van gereformeerde belijdenis via de International Conference of Reformed Churches (ICRC) door, voor zover mogelijk, op conferenties aanwezig te zijn en verslag doen van de contacten die er geweest zijn.
- E. Budget
- Rekening houden met € 20.000 voor de jaren 2024,2025 en 2026
- F. Uitnodigen buitenlandse afgevaardigden

Toelichting

Van de contacten met EPCEW heeft de synode nog een verslag te goed. Dit verslag is inmiddels wel binnen. De kerkvisitatie bij de SERK in Hannover en Heidelberg heeft plaatsgevonden. Het officieel verslag is in aantocht. Voor het aankomende jaar zijn al wat werkzaamheden gepland. O.a. het leggen van contacten met Noord-Ierland en kijken wat er te vinden is in Oost-Europa, Hongarije, Oekraïne, Letland. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van o.a. de contacten via de Europese tak van de ICRC de EuCRC

Bespreking

Achtereenvolgens wordt gesproken en besloten over de voorstellen A t/m F.

Gevraagd wordt haalbaar het is dat bij een zusterkerkrelatie ervan uitgegaan wordt dat zusterkerken hele synodes gaan bijwonen. Daarbij komt dat jongeren in kerken in bv. Australië en Canada de Nederlandse taal niet meer spreken; gaan we onze synodes dan in het Engels houden?

In het geval van een zusterkerkrelatie vragen we zusterkerken om advies bij inhoudelijke wijzigingen van o.a. liedboeken. Hoe gaan we dat doen? Is dat wel haalbaar? Opgemerkt wordt steeds eerst goed te kijken welke relatie het beste past bij een bepaald kerkverband. Praktische overwegingen kunnen daarbij een rol spelen maar bv. ook de geschiedenis van een kerkverband. Gevraagd wordt of bij het voorgestelde de correspondentie niet heel erg toeneemt om dat je dan op allerlei niveaus gaat corresponderen. Bij een correspondentierelatie staat dat het zinvol kan zijn op weg naar een zusterkerkrelatie. Maar kan een correspondentierelatie ook een blijvende relatie zijn?

In de instructie van deputaten staat dat bij het aangaan van relaties ook de overweging geldt wat we over en weer voor elkaar kunnen betekenen. Daarover spreekt het rapport verder niet. Over wat we aan elkaar hebben. We mogen kiezen uit 3 opties, maar is het ook mogelijk dat we het houden bij een simpele zusterkerkrelatie? Gevraagd wordt of het nu wel het goede moment is voor het vaststellen regels voor de categorisering. Moeten we niet even wachten en het samen doen met DGK? Gevraagd wordt waarom we zo weinig horen over Kiev, Italië, Spanje, de SSRO in Oostenrijk, en Zwitserland. Zou er niet in de instructie opgenomen moeten worden dat de energie gestoken wordt in

kerken in de omliggende landen? Opgemerkt wordt rekening te houden met de instructie die aan deputaten is meegegeven.

Deputaten antwoorden dat de haalbaarheid aan onze gasten zelf is. In hoeverre ze een synode bijwonen en meedoen met de besprekingen. Ze delen in eigen verantwoordelijkheid hun werk in. Van onze kant geven we vertrouwen en ruimte. Als zusterkerken delen we alles met elkaar. Als zusterkerken zien we ook op elkaar toe. Vandaar de regel om inhoudelijke wijzigingen in belijdenissen, formulieren e.d. te communiceren. Of het ook bij liedboeken moet is de vraag. Toezien vraagt veel, daarom is voor ons een correspondentierelatie niet zondermeer een opstap naar een zusterkerkrelatie. Bij het aangaan van relaties spelen ook de historische achtergrond en overeenkomsten in cultuur en samenleving mee. T.a.v. ethische bezinning kunnen we wat voor elkaar betekenen als het gaat om landen zoals Canada, Amerika en Australië. Deze landen hebben ons al links ingehaald. Je kunt o.a. denken aan abortus en het gendergebeuren. Daarin hebben we elkaar nodig en kunnen we elkaar ondersteunen. Wat we eraan hebben is heel concreet de ontmoeting die we gistermorgen hebben gehad; dat was feestelijk. Dat de kerk van de Here wereldwijd vergaderd wordt, dat je dat samen mag beleven en belijden. Dat we niet in een Nederlands bubbeltje raken van een afscheiding van een afscheiding van een afscheiding, maar we blijven staan in het kerkvergaderend werk van de Here wereldwijd.

In de tweede ronde wordt gewezen op wat er in 2020 door de synode allemaal is vastgelegd over de zusterkerkrelatie met de SERK. In de toelichting staat dan: *deze opsomming is niet bedoeld om alles vast te leggen maar om over de hoofdzaken afspraken te maken en dan de richting aan te geven*. Een zusterkerkrelatie mag nooit gaan knellen. We moeten gewoon kijken welke riemen we hebben. Wat is wel en wat is niet mogelijk.

Er wordt een amendement ingediend bij regel a. 2: anderzijds zenden wij waar nodig en mogelijk afgevaardigden naar hun synodes; "tenminste elke 2-3 jaar" vervalt. Er wordt een amendement ingediend om bij regel a. 4 "of liedboeken" te laten vervallen.

In de derde ronde krijgen de vertegenwoordigers van de buitenlandse kerken gelegenheid om de vergadering te informeren welke afspraken er in hun kerken zijn gemaakt. Daarbij wordt aangegeven hoe in bv. Canada wordt omgegaan met het als gast deelnemen aan het HA wanneer je niet uit een kerk komt waarmee een zusterkerkrelatie wordt onderhouden.

Besluit voorstel A

Nadat de beide amendementen met algemene stemmen zijn aangenomen stemt de synode unaniem voor voorstel A

Besluit voorstel B

Unaniem wordt besloten om

- de bestaande relatie met de SERK in Duitsland te handhaven,
- een officieel verzoek tot een zusterkerk relatie naar de FRCA te doen uitgaan,
- het verzoek tot een zusterkerk relatie aan de CanRC te bevestigen,
- een officieel verzoek tot een zusterkerk relatie naar de VGKSA te doen uitgaan en
- het aanbod van de OPC voor corresponding relations te accepteren.

Besluit voorstel C

De synode besluit:

Ds. H. Drost te benoemen als deputaat Buitenlandse kerken

Br. J.P.C. Vreugdenhil te benoemen als deputaat Buitenlandse kerken

Br. E. Haaksma te benoemen als secretaris van het deputaatschap Buitenlandse kerken

Besluit voorstel D

Ter aanvulling van de bestaande opdracht wordt er, naar aanleiding van de bespreking over de differentiatie in kerkelijke relaties, een amendement ingediend met de tekst:

- De volgende GS te dienen met een verantwoording over de vruchtbaarheid van het door de GS Kampen 2023 gestelde kader t.a.v. de kerkelijke relaties.

Nadat het amendement met algemene stemmen is aangenomen wordt met algemene stemmen besloten onderdeel 4 van de opdracht zoals voorgesteld te wijzigen. Met deze aanvulling en wijziging is de opdracht opnieuw vastgesteld.

Besluit voorstel E

Voorstel E wordt met 10 stemmen voor en 2 onthoudingen aangenomen

Het genoemde in voorstel F met betrekking tot het uitnodigen van buitenlandse afgevaardigden zal meegenomen worden in de notitie over het instellen van een commissie of deputaatschap voor het voorbereiden van de volgende synode.

Ter afsluiting van de zitting over het rapport deputaten Buitenlandse kerken laat de preses zingen Psalm 87: 1 en 2.

Artikel 30. Rapport Steunverlenende kerk voor het RTS

(agenda 8. h/l.)

Materiaal

6.10.1. Gereformeerde Kerk Hardenberg, d.d. 5 juli 2023, rapport steunverlenende kerk voor het RTS (bijlage la.)

Voorstel

De commissie Heidelberg van de steunverlenende kerk voor het RTS, de GK Harderberge e.o., adviseert het quotum te handhaven op € 40,00 per ziel.

Toelichting

Dr. Victor E. d' Assonville vertelt het een en ander over de laatste ontwikkelingen in en rond het RTS en benadrukt de grote betekenis van het Seminarie voor het opleiden van zendelingen en voorgangers in Duitsland. Hij excuseert ds. H. Drost die vanwege werkzaamheden in Portugal niet aanwezig kan zijn. Ds. Drost is als lid van het bestuur mee verantwoordelijk voor het reilen en zeilen in en rond het RTS. Met zijn kennis en vele contacten in de Europese landen is hij een verrijking voor het RTS. Dr. d' Assonville memoreert dat voor het eerst sinds jaren zes jonge mannen zich hebben aangemeld voor een voltijds theologiestudie met het doel om predikant te worden. Ook vertelt hij van gesprekken met een bekende universiteit in Amerika over het accrediteren van de opleiding theologie aan het RTS zodat afstuderen op het niveau van master/doctoraal mogelijk wordt. Dr. d' Assonville wijst erop dat de GKN onmisbaar is voor het RTS. Zowel wat betreft het onderwijs als de financiering. Tegelijk kan het RTS ook veel betekenen voor de GKN.

Bespreking

De preses geeft het voorstel om het quotum te handhaven op € 40,00 per kerklid in bespreking. Vanuit de vergadering wordt het belang van het RTS voor het opleiden van zendelingen benadrukt. Er wordt op gewezen dat de GKN ongeveer eenderde bijdraagt in de bekostiging van het RTS. Tweederde moet uit andere bronnen komen. Maar die inkomsten zijn minder zeker. Dat is nog altijd zo. Daardoor kan het RTS niet altijd aan haar verplichtingen voldoen en moet GK Hardenberg e.o. helpen met een overbrugging. Onlangs nog ging er een oproep uit om een extra gift te schenken aan het RTS. Uit het rapport van de steunverlenende kerk blijkt dat er meer werk op het RTS afkomt. Dat betekent ook meer kosten. Voorgesteld wordt om het quotum te verhogen. Op basis van 1500 leden en € 40,00 draagt de steunverlenende kerk € 60.000,00 af aan het RTS. Inmiddels telt de GKN ongeveer 1600 leden. De steun aan het RTS zou dan € 64.000,00 worden. In overweging wordt gegeven het quotum te verhogen naar € 45,00 zodat de bijdrage van de GKN in de bekostiging van het RTS de komende drie jaren ca € 72.000,00 per jaar wordt. Vanuit de GKN zijn er verder geen georganiseerde activiteiten op het gebied van zending. Het RTS biedt dan ook een mooie mogelijkheid om aan het zendingswerk bij te dragen. Er

wordt op gewezen dat het RTS voor de toekomst ook belangrijk is voor de GKN, voor de opleiding van onze predikanten. Nu al is er een sprake van samenwerking en uitwisseling van docenten en studenten tussen het eigen onderwijs en het RTS. Laten we het belang van de opleiding in de theologie niet onderschatten. Waardering wordt uitgesproken voor het verslag en de vele activiteiten die erin beschreven worden. Het is een groot verslag en een goed verslag. Afgevaardigde is blij met de mooie dingen die er in Duitsland gebeuren. Een vraagteken wordt gezet bij de zinsnede: wij krijgen het als commissie in ons geweten niet voor elkaar geen positieve aanbeveling achter te laten. Wat wordt precies bedoeld?

De steunverlenende kerk geeft aan dat de zinsnede over het geweten gaat over het geweten van de commissie. Want het is soms best wankel, en er zijn ook de nodige strubbelingen geweest. Regelmatig dreigen en zijn er tekorten. Dat betekent dat het RTS opgeheven zou moeten worden. Vandaar ook laatst de noodkreet.

Er is nog nooit de situatie geweest in het RTS dat er meer dan een paar jaar vooruitgekeken kan worden. Steeds weer moet er een beroep gedaan worden op de kerken. En dan sta je voor de afweging of het RTS bestaansrecht heeft. Dat zorgt voor de gewetensvraag om opnieuw een quotum van € 40,00 vragen. Maar dan is het antwoord: het werk moet doorgaan. De Here geeft het.

Wat betreft de accreditatie, dat gaat een Engelstalige opleiding worden. Dat betekent dat de vaak kleine seminaries in Europa, in Italië, in Nederland en in Spanje kunnen aanhaken. Ook onze studenten zouden dan deels aan het RTS en deels aan de AvGT de opleiding theologie kunnen volgen. Een verhoging van het quotum zou welkom zijn.

Gevraagd wordt naar het tekorten die zijn ontstaan. Is dat de ca € 4.000,00 die op de begroting van de steunverlenende kerk staat? Gevraagd wordt naar de zorg van de zendende kerk in Zuid-Afrika voor dr. d'Assonville. Op de begroting van de steunverlenende kerk staan alleen giften als inkomsten. Zijn er geen andere inkomsten? Dragen de studenten ook bij in de kosten van de opleiding? Zou het ook mogelijk zijn per kerkelijke gemeente een contactpersoon aan te wijzen zodat informatie wat eerder en directer in de gemeenten kan worden verspreid? Gewezen wordt op het verschil in draagkracht van de kerken. Er zijn kerken die te maken hebben met een tekort op de begroting. Het verhogen van het quotum zou daar dan nog eens bovenop komen.

De begroting van de steunverlenende kerk gaat enkel over de financiële steun van de GKN aan het RTS. Wat er jaarlijks op basis van het afgesproken quotum wordt geïnd en afgedragen. De begroting van het RTS is een veelvoud daarvan. De genoemde € 4.000 op de begroting van de steunverlenende kerk zegt dus niets over de tekorten die er regelmatig zijn vanwege stagnerende financiële ondersteuning. Nog altijd is daarop onvoldoende grip. Soms heeft dit ook gevolgen voor het uitbetalen van het traktement. De Zuid-Afrikaanse kerk die dr. d'Assonville uitzendt naar Duitsland heeft die taak overgenomen van een andere kerk onder de afspraak dat daar geen financiële verplichting mee gemoeid is. Mede gezien de economische problemen daar is financieel bijdragen voor die gemeente onmogelijk. Dr. d'Assonville wordt vanuit Duistland onderhouden. In geestelijke zin krijgt dr. d'Assonville veel ondersteuning van zowel de zendende kerk als van andere kerken in Zuid-Afrika. Ook vanuit o.a. Duitsland en Nederland krijgt hij veel steun voor zijn werk. Verder is er steun in allerlei vorm van collega's en van een vereniging in Zuid-Afrika vergelijkbaar met de vrienden voor het RTS in Nederland. Studenten in Duitsland betalen geen collegegeld. Geld mag geen hindernis zijn om te gaan studeren. De bijdrage van de studenten voor het studeren aan het RTS is minimaal.

Er zijn kerken die tonnen op de bank hebben staan en er zijn kerken die jaarlijks te maken hebben met een tekort op de begroting. Zo nodig kunnen kerken steun aanvragen bij de classis.

De belangrijkste uitgaven op de begroting van het RTS zijn: huur van gebouwen, administratiekosten, personeelskosten voor dr. d'Assonville, enkele student-assistenten en een wetenschappelijk assistent. Gastdocenten vragen geen honorarium. Eigenlijk zou er een medewerker bij moeten, die is er ook, maar daar is geen geld voor. Het RTS heeft de grens bereikt, er zijn geen uitbreidingsmogelijkheden. In elke gemeente een contactpersoon voor het RTS zou kunnen helpen bij het verstrekken van informatie aan de gemeenteleden. Er is de mogelijkheid om docenten, oud-studenten of senior studenten te vragen te

spreken op een gemeentevergadering. Vanuit het bestuur van het RTS houdt ds. Drost zich o.a. ook bezig met de PR.

Het is een misverstand dat er geen begroting is. Die is er wel degelijk, dat zou in Duitsland ook niet anders kunnen. De begroting is niet publiek. De steunverlenende kerk krijgt de begroting al is het zo dat de laatste begroting nog niet aan de commissie is verstrekt. Inzage in de begroting zou kunnen via de steunverlenende kerk.

Besluit

Met 11 stemmen voor en 1 stem tegen wordt het quotum voor de steunverlenende kerk voor het RTS voor de jaren 2024, 2025 en 2026 vastgesteld op € 45,00 per gemeentelid.

Artikel 31. Kascontrole Steunverlenende kerk voor het RTS

(agenda 8. h/l.)

Materiaal

6.10.2. Gereformeerde Kerk Enschede, d.d 14 september 2023, kascontrole 2020, 2021, 2022 (bijlage Ib.)

Bespreking

Gevraagd wordt hoe het kan dat kerken het afgesproken quotum niet afdragen. Ook wordt gevraagd waarom er alleen gesproken wordt van giften en er geen onderscheid gemaakt wordt in ontvangen quotum, ontvangen giften en andere inkomsten. Verder lijkt het dat er kerken zijn die niet zelf het quotum afdragen maar dat overlaten aan de individuele gemeenteleden.

Bij aanvang van de steun werden de giften van gemeenteleden rechtstreeks ontvangen. Later werd de steun via de synode geregeld en kreeg Hardenberg het recht om een door de synode vastgesteld quotum te innen bij de kerken. Om verschillende redenen is dit nog niet algemeen ingevoerd en zijn er nog steeds kerken waar gemeenteleden rechtstreeks aan Hardenberg een bijdrage betalen. Dit maakt het geheel onoverzichtelijk. Want wie weet bij individuele betalingen dat een gemeente aan haar verplichting heeft voldaan? Het is aan de kerken om hierin een eenduidig beleid te voeren en zelf het quotum aan Hardenberg af te dragen. Zijn er dan nog gemeenteleden die rechtstreeks een bijdrage overmaken dan telt die bijdrage niet mee voor het quotum en is het een extra gift.

Besluit

De synode besluit de commissie Heidelberg van de Steunverlenende kerk onder dank voor de verrichte werkzaamheden decharge te verlenen voor de boekjaren jaren 2020, 2021 en 2022.

Artikel 32. Adresvoerende en archief bewarende kerk

(agenda 8. i/j.)

Materiaal

6.11.1. Gereformeerde Kerk Harderwijk e.o., d.d. 20 september 2023, rapport controle archief GKN (bijlage La.)

Voorstel

De Gereformeerde Kerk Harderwijk e.o. heeft vastgesteld dat er met betrekking tot het archiveren en het archief binnen de GKN nog geen regelingen en instructies zijn. Op basis van vier n.a.v. de controle getrokken conclusies, doet de GK Harderwijk e.o. een viertal aanbevelingen om het archiveren, het archief en het beheren van het archief op een verantwoorde en doelmatige manier te regelen en bewaken.

Conclusie 1:

Doordat niet vastgelegd is welk doel het archiveren van stukken heeft - en in het verlengde daarvan ook geen eisen aan de inhoud van het archief, de taken van de archiefbewarende kerk en de taken van de archivaris/beheerder van het archief zijn vastgesteld - gebeurt alles naar eigen inzicht van betrokkenen.

Conclusie 2:

De stukken zijn allemaal op papier afgedrukt, terwijl ze oorspronkelijk allemaal digitaal zijn gemaakt en aangeleverd. Dit vraagt bij het archiveren naast veel fysieke ruimte ook veel beheerslast. Het is ook niet meer van deze tijd om fysieke archieven aan te leggen.

Conclusie 3:

De opslagcondities voldoen aan geen enkele voorwaarde. Hierbij zijn voornamelijk de richtlijnen van het ADC en de archiefwet als referentie gebruikt. Het archief is niet brandveilig; bevat metalen en plastic; bevindt zich niet in zuurvrije archiefdozen, het klimaat is niet beheerst (16-18 oC, 50-55% RV).

Conclusie 4:

Er is geen rekening gehouden met wettelijke regelingen. Zo is niets vastgelegd over zaken die de AVG vereisen.

Bespreking

Er moet veel gebeuren om het goed geregeld te krijgen. Hoe en wat, daar zal naar moeten worden gekeken door mensen die er verstand van hebben. Er zal een instructie moeten komen. Niet alleen voor hoe en wat er gearchiveerd moet worden, maar ook wie er toegang hebben tot het archief. Daarbij zal aandacht moeten zijn voor de vertrouwelijkheid en ook bijvoorbeeld hoelang bepaalde stukken bewaard moeten blijven. Verschillende afgevaardigden wijzen erop dat er vooral gekeken moet worden naar digitaliseren.

Besluit

Afgesproken wordt dat br. E. Haaksma, br. J.F. de Leeuw en br. J.W. Meijer de vergadering dienen met een voorstel voor een instructie voor het op een verantwoorde en doelmatige manier archiveren, beheren, bewaken en in stand houden van het archief van de GKN.

Artikel 33. Schorsing

Nadat ds. Visser is voorgedaan in gebed schorst de preses de vergadering tot 2 december 9.30 uur.

Artikel 34. Heropening zaterdag 2 december 2023

De preses heropent op zaterdag 2 december om 9.30 uur de vergadering. Hij heet allen hartelijk welkom. Een bijzonder welkom aan allen die de vergadering als belangstellenden bijwonen, aan de broeders die namens DGK deputaten ACOBB aanwezig zijn en aan ds. L. Heres en br. J. Hartog die aan de vergadering deelnemen als deputaten Eenheid Gereformeerde belijders.

De preses laat zingen Psalm 122, gaat voor in gebed, leest Psalm 133 en spreekt daarover een paar woorden.

In de eerste plaats is het een pelgrimslied. Het is een lied dat er is op weg naar het Huis van God. Op weg naar het nieuwe Jeruzalem, uiteindelijk. En wat opvalt is dat er zoveel nadruk gelegd wordt op dat het van de Here moet komen. Niet van ons, maar van de Here. Moet je maar eens kijken naar vers twee: het is als kostelijke olie op het hoofd die neerdaalt op de baard. Het komt van boven. Die eenheid, die hartelijkheid, die liefde in Christus, die komt van boven. En ook: het is als de dauw van de Hermon die neerdaalt op de bergen van God. Het komt van boven; het komt van Christus. En wat van Christus komt, hebben we te ontvangen uit zijn hand. En als we dat ontvangen, aannemen, dan nog even terug naar psalm 122. Als er dan ook gesproken wordt over die vrede. Bid om vrede voor jullie. Bid ervoor dat de harten geneigd worden door het geloof in Christus. En dat we geen onvrede zoeken. Maar dat we vrede zoeken. Dat we met elkaar in gesprek kunnen, maar dan in de vrede van Christus. En als dat zo is, dan gebied de Here de zegen, die komt dan van boven. Laten we in dat perspectief heel concreet gaan praten over de voorstellen die er nu liggen, maar dan wel gericht op Christus. Dat we het ook van Hem verwachten. Ook het samenwonen als broeders. Wat een opdracht is. Maar een opdracht omdat we het van God ontvangen.

Artikel 35. Rapport deputaten Eenheid gereformeerde belijders

(agenda 8. d.)

Materiaal

- 6.6.1. Deputaten Eenheid gereformeerde belijders, d.d. 13 oktober 2021, rapport d.d. 20 september 2021 (bijlage Fa.)
- 6.6.2. schrijven Hersteld Gereformeerde Kerk Bunschoten-Spakenburg, d.d.5 november 2021, instemming rapport deputaten ACOBB/EGB d.d. 20 september 2021 (bijlage Fb.)
- 6.6.3. schrijven Generale Synode Lutten 2021/2022 DGK, d.d. 21 mei 2022, besluit GS Lutten inzake GKN (bijlage Fb.)
- 6.6.4. Gereformeerde Kerk Dalfsen en Gereformeerde Kerk Kampen, d.d. 27 jul 2023, opmerkingen en vragen over rapport deputaten EGB opgesteld samen met deputaten ACOBB (bijlage Fb.)
- 6.6.5. schrijven Classis Noord juni 2023, d.d. 1 augustus 2023, verzoek inzake proces GKN-DGK (bijlage Fb.)
- 6.6.6. Deputaten Eenheid gereformeerde belijders begeleidend schrijven, d.d. 15 september 2023, aanvullende rapportage (bijlage Fc.)
- 6.6.7. Deputaten eenheid gereformeerde belijders, d.d. 15 september 2023, aanvulling rapport september 2023
- 6.6.8. schrijven Br. J.F. de Leeuw, d.d. 22 september 2023, opmerkingen bij rapport ACOBB/ EGB
- 6.6.9. schrijven Hersteld Gereformeerde Kerk Bunschoten-Spakenburg,30 oktober 2023, deelnemen aan te vormen kerkverband
- 6.6.10. voorstel synodecommissie d.d. 23 november 2023

Voorstel deputaten

Deputaten stellen voor dat de beide synoden uitspreken/ besluiten:

Dat in ondergeschikte zaken die niet strijdig zijn met Gods Woord en de gereformeerde belijdenis, wederkerig de een de ander broederlijk draagt.

Besluit 1:

De synode van de xxxx bijeen op xxxx besluit om de DGK/GKN te erkennen als ware kerken van Christus die staan en bouwen op het fundament van apostelen en profeten.

Besluit 2:

De synode van de xxx bijeen op xxx besluit dat erkenning van DGK/GKN inhoudt:

1. Erkenning van elkaars ambten en ambtsdragers,
2. Openstelling van de kansels voor elkaars dienaren van het Woord,
3. Aanvaarding van elkaars attestaties.

Besluit 3:

De synode besluit om, zodra wederzijdse erkenning van DGK en GKN als ware kerken heeft plaatsgevonden, in onderling overleg zo spoedig mogelijk een gezamenlijke synode te beleggen, die tot taak heeft om vereniging van beide kerkverbanden tot stand te brengen.

Op deze gezamenlijke synode zullen de volgende zaken aan de orde komen:

1. Het inrichten van één kerkverband met zijn mindere en meerdere vergaderingen.
2. Het opstellen van richtlijnen voor plaatselijke vereniging. Het tijdstip en de wijze van ineen smelting van twee gemeenten op dezelfde plaats wordt overgelaten aan het oordeel van de betreffende kerkenraden en classis.
3. Het instellen van een of meerdere deputaatschappen die *na vereniging* de daaropvolgende synode zullen dienen met voorstellen.

Hierbij dient aandacht te zijn voor de volgende zaken:

- a. de omgang met leespreken,
- b. de omgang met het zingen van gezangen en liturgische formulieren die binnen beide kerkverbanden worden gebruikt (e.e.a. naar o.a. art. 54, 59, 67, 70, 78 en 82 van de KO),
- c. de omgang met de besluiten van de gereformeerde kerken tussen 1993 en 2021 die gebruikt kunnen worden (hierbij kan eventueel gebruik gemaakt worden van eerdere beoordeling van de besluiten (1993-2003) die gediend hebben binnen de DGK),
- d. de omgang met het vrouwenkiesrecht binnen het nieuwe kerkverband (hierbij neemt het studiedeputaatschap haar uitgangspunt in de heilige Schrift en betreft zij in haar adviezen de minder- en meerderheidsrapporten die hebben gediend op de synode van Groningen 1978; de besluiten van Ommen 1993, Berkel 1996, en DGK Mariëenberg 2005/2006 over vrouwenstemrecht en de GKN-synode van 2016).
- e. Het afstemmen van de contacten met binnenlandse kerken.
- f. Het afstemmen van de contacten met buitenlandse kerken.
- g. Het komen tot een gezamenlijke opleiding tot de dienst des Woords.

Voorstel synodecommissie

De commissie stelt de vergadering voor besluit 3 van deputaten te schrappen en er drie nieuwe besluiten voor in de plaats te nemen:

Besluit 3:

De GS Kampen besluit, dat de beide kerkverbanden van GKN en DGK, na en mét de wederzijdse erkenning, in staat van vereniging zijn en het proces daartoe in gang gezet moet worden door betrokken deputaatschappen de opdracht te geven **gezamenlijk** tot voorstellen voor beide **eerst**volgende synodes te komen, om, na goedkeuring door beide afzonderlijke synoden, door een gezamenlijke synode de voorstellen te bekrachtigen en beide kerkverbanden samen te doen smelten.

Opdracht:

- Het in kaart brengen van onderling nog bestaande verschillen;
- een voorstel hoe a. bestaande verschillen in de praktijk naast elkaar voort kunnen bestaan en b. bestaande verschillen eventueel weggenomen kunnen worden door de praktijk op elkaar af te stemmen;
- waar mogelijk in gezamenlijkheid taken uit te voeren en de kerken te dienen.

Besluit 4:

De GS besluit een deputaatschap in te stellen ter voorbereiding van de daadwerkelijke eenwording. Dit deputaatschap werkt samen met het deputaatschap DGK aan de volgende opdrachten:

Opdracht:

- Het in kaart brengen van verschillen in vigerend kerkrecht, synodale reglementen, plaatselijke regelingen en andere mogelijke knelpunten;
- een voorstel hoe bedoelde verschillen op elkaar kunnen worden afgestemd en eventueel weggenomen;
- een voorstel voor de naam van het gezamenlijke kerkverband na de vereniging;
- een voorstel voor de indeling van het kerkverband en
- het voorbereiden van een gezamenlijke GS.

Besluit 5:

De GS besluit een commissie in te stellen, die plaatselijke kerkenraden, waar nodig en gewenst, hulp geeft in lokale moeiten ten aanzien van de eenwording.

Toelichting

Deputaten willen niet zozeer een toelichting geven op de inhoud van het rapport maar meer iets over de geschiedenis, de sfeer waarin de gesprekken plaatsvonden. Een schets voor het algemene beeld en voor wie het verleden niet meegemaakt hebben omdat ze nog maar kort lid zijn van GKN of DGK.

De eerste contacten en de eerste gesprekken vonden plaats in 2014, 2015. Dat was best spannend. Kerken van GKN werden in die tijd nog schismatieke kerken genoemd. Desondanks zei DGK dat het goed was om te spreken over wat ons scheidt en over de roeping die we hebben om de eenheid te zoeken. In 2016 schreef onze synode een brief die later de titel kreeg: een vastberaden NEE. De brief viel niet goed, maar werkte wel iets goeds uit. De brief bepaalde bij wezenlijke verschillen en bij waar het in de kerk echt om gaat. De gesprekken spitsten zich toe op twee onderwerpen. Daarin zijn deputaten naar elkaar toegegroeid en ze zijn het daarin van harte eens. Het ging over het fundament van de kerk, dat dat Schrift en belijdenis is. Andere afspraken doen er zeker toe, je mag elkaar eraan houden, maar het fundament is Schrift en belijdenis. Het ging ook over de katholiciteit van de kerk. Over de algemeenheid van de kerk. Dat de kerk niet aan plaatsen of personen gebonden is. Wij zijn niet in staat om het werk van de Heilige Geest te overzien. Wij kunnen geen meetlat langs kerken leggen en zeggen: wij hebben een precies overzicht van wat is ware kerk en wat niet. De Geest gaat wegen die wij niet kunnen zien. Vanaf het moment dat we dat samen in kaart konden brengen en vaststellen, wat wel en wat niet kerkscheidend is, ging het lopen. We konden met elkaar spreken als broeders die samen zoeken, wat de wil van de Here is. Deputaten spreken hun waardering uit voor de broederlijke sfeer ook toen er in aanvang verschillen van inzicht waren en hoe daarmee werd omgegaan. Ook is er waardering voor de houding van DGK toen het proces wat trager ging. Deputaten zien terug op een heel intensieve en ook constructieve periode. Niet iedereen maakt in zijn leven zo'n proces van eenwording mee. Wij mogen het meemaken en er ook deel van uitmaken. Niet wij zijn de eigenaar van de kerk. We mogen lid van de kerk van Christus zijn. De inhoud van het rapport is het resultaat van consensus binnen de deputaatschappen. Wat in de intensieve gesprekken opviel was dat, wanneer het ging over de moeilijke zaken, punten van verschillen tussen beide kerkverbanden, je merkte dat je er altijd weer op een inhoudelijke manier uitkwam. Ook in dingen die uit elkaar lopen in de praktijk, kom je samen op een geestelijke manier verder.

Bespreking

De voorstellen 1, 2 en 3 worden achtereenvolgens in bespreking gegeven, waarbij bij voorstel 3 ook voorstel 3, 4 en 5 van de synodecommissie aan de orde komen. Er zal eerst per voorstel worden besloten en daarna wordt nogmaals over de voorstellen in hun geheel gestemd. De preses wijst erop dat de DGK-synode nog niet het gehele rapport met de voorstellen heeft besproken maar wel heeft besloten in te stemmen met de lijn van het rapport.

Voor de eerste besprekingsronde vragen 9 afgevaardigden het woord. Het gaat om de voorstellen maar in de eerste ronde is er ook ruimte wat te zeggen over het deputatenrapport. Een afgevaardigde heeft een bijdrage voor het geheel van de voorstellen voorbereid en krijgt daarvoor de gelegenheid.

Twee weken geleden op 18 november, kwam de zaak van eenheid ook aan de orde. Toen in een besloten zitting. Er werd een synodecommissie aan het werk gezet, om een alternatief te formuleren voor het derde voorstel van deputaten EGB en ACOBB. Deputaten hebben die eerste bespreking niet bijgewoond. Zij worden nu geconfronteerd met een alternatief voor een van hun voorstellen, zonder te weten welke overwegingen de synode daartoe gebracht hebben. Daarom geeft afgevaardigde een korte herhaling van wat hij twee weken geleden heeft gezegd. Ook noemt hij enkele punten t.a.v. zijn moeite met wat deputaten de synode hebben voorgesteld.

Erkenning. Afgevaardigde hecht eraan om ook vandaag zijn instemming te betuigen met de voorstellen 1 en 2 van deputaten. Over de erkenning en de directe gevolgen die dat heeft. Er was tijd nodig om daar naartoe te groeien. Belangrijk was dat de plaatselijke gesprekken over scheuring en schorsingen in elk geval fatsoenlijk gestart konden worden. Afgevaardigde ziet de erkenning als gehoorzaamheid aan de Here Jezus Christus. Zijn instemming geldt niet het derde voorstel over wijze en tempo van verenigen, na de erkenning. Dat heeft te maken met de manier waarop deputaten in hun rapport en voorstellen willen leren van de geschiedenis. Deputaten laten zich *te weinig* door de geschiedenis leren als het gaat om de manier waarop deputaten omgaan met de verschillen die nog altijd bestaan en deputaten laten zich *te veel* door geschiedenis leiden als het gaat om de manier waarop de beide kerkverbanden zich hebben te verenigen.

Bezwaren. In de bundel *Vereniging in wederkeer* laat ds. H. Bouma zien, hoe er aan afgescheiden zijde op de valreep nog bezwaren zijn ingediend tegen de voorgenomen vereniging. Het waren er vijf. De laatste gericht tegen onder meer Kuyper. Tegen zijn leer van de veronderstelde wedergeboorte. Ds. Bouma laat zien hoe de afgescheiden synode met die bezwaren is omgegaan. *'Aangezien de vereeniging geschiedt op den grondslag van eenheid in de Geref. Belijdenis en Kerkorde'*, zo stelde die, *'(kunnen) bezwaren tegen gevoelens betrekkelijk het een of ander stuk der leer steeds op bevoegde kerkelijke vergaderingen ... worden gebracht om aldaar beoordeeld te worden.'* Dat klinkt heel mooi. Omdat we op hetzelfde fundament staan, kunnen we ervan uitgaan dat het met zulke (leer)verschillen 'vanzelf' wel goed zal komen. Maar als je écht wilt leren van de geschiedenis, moet je ook kijken wat in de tijd erna de *uitkomst* is geweest. En die is in dit geval niet best geweest. Volgens Bouma had de synode toen er goed aan gedaan uit te spreken dat stelling van Kuyper (...) niet die van de verenigde kerken kan zijn. Was dit gebeurd, dan was de vereniging mogelijk niet in 1892 tot stand gekomen. Wel zou er dan meer helderheid zijn verkregen. En de kerken zouden in de toekomst voor veel strijd zijn bewaard. Ook voor *nieuwe* verdeeldheid en scheuring. Afgevaardigde is ervan overtuigd dat er een directe lijn is te trekken tussen enerzijds de manier waarop de afgescheiden synode de bezwaren tegen de leer van Kuyper heeft afgewezen en anderzijds de Vrijmaking, waarin het om diezelfde leer van Kuyper ging. Van die *uitkomst* van de Vereniging, moeten we óók (willen) leren.

Verschillen. In vergelijking met toen zijn de verschillen waar in het deputatenrapport van gesproken wordt maar 'kleinigheden'. Ze betreffen niet de leer, maar de praktijk. Deputaten zijn tot de conclusie gekomen, dat we elkaar daarin broederlijk hebben te verdragen. Om die reden vindt afgevaardigde het géén goed idee, om ze na de vereniging *opnieuw* te agenderen voor bespreking. Als je al van mening bent, dat ze na alles wat er al over is gezegd, nog weer besproken moeten worden, doe dat dan vóór de vereniging. Want de les van de geschiedenis is dat als je dat niet doet, je het nieuwe kerkverband een erfenis meegeeft, die hele nare gevolgen kan krijgen. Het alternatief voor voorstel 3 voorziet daarin.

Vereniging. Het tweede punt van bezwaar van afgevaardigde is de manier waarop volgens deputaten na de wederzijdse erkenning de vereniging tot stand moet worden gebracht. Op precies dezelfde manier, als dat in 1892 is gegaan. Nadat de wederzijdse synoden 'in principe' tot vereniging hebben besloten, wordt er een gezamenlijke synode gehouden. En daarmee is de vereniging een feit. Al zijn er wel verschillen. Bouma laat weten dat in 1892 de gezamenlijke synode de eenheid met name geconstateerd en gevierd heeft. Terwijl in het voorstel van deputaten de synode zich ook moet buigen over de vraag hoe de eenheid plaatselijk en kerkverbandelijk gestálte krijgt en hoe moet worden omgegaan met verschillen.

Verleden. Deputaten laten zich hier te veel leiden door de geschiedenis en brengen de verschillen tussen toen en nu te weinig in rekening. Toen ging het om twee kerkverbanden die geen gezamenlijk verleden hadden. Maar nu is dat anders. Wij hebben wél een gezamenlijk verleden. En, ook nog: een verleden vol strijd. Het is nog niet zo héél erg lang geleden, dat er 'gescheurd en geschorst' werd. Het verbaast afgevaardigde dan ook niet dat het gesprek daarover nog niet overal kon worden afgerond en waar dat wél is afgerond, betekent dat nog niet altijd, dat het weg is. En daar hebben we mee te rékenen.

Plaatselijk. Bouma laat in zijn bijdrage zien, wat de Vereniging van 1892 wel en niet geweest is. Het betrof *'geen ineen smelting van plaatselijke kerken, maar alleen het samenvoegen en samengaan van kerken in meerdere vergaderingen'*. Over het samengaan van plaatselijke kerken beslisten namelijk alleen die kerken zélf. Wat dat betreft is er ook nog niets veranderd. Concreet moet dit betekenen dat de plaatselijke kerken zelf alle rust en ruimte moeten krijgen. Om in gezamenlijk overleg te beslissen, of en hoe ze samengaan. Elke drang of dwang moet daarbij achterwege blijven. Al is het wel een goed ding, dat hun de mogelijkheid wordt geboden, een beroep te doen op de wijsheid van het kerkverband. *Kerkverbandelijk.* Ook kerkverbandelijk is het van belang, dat er rust en ruimte komt. Allereerst al, om de diverse deputaatschappen de gelegenheid te geven om het beleid op elkaar af te stemmen.

Afgevaardigde heeft, als deputaat begeleiding studenten, de gesprekken meegemaakt die gevoerd zijn over de opleiding. Er is goede hoop, dat we daaruit zullen komen. Maar daar is nog best wel wat tijd voor nodig. Dat geldt voor de inrichting van het nieuwe kerkverband. Daar moeten nog tal van vragen beantwoord worden. Wat gaat de nieuwe classisindeling worden? Waar lopen de grenzen? En maken we van de gelegenheid gebruik om weer particuliere synodes te gaan houden? Allemaal vragen die je niet op een achternamiddag beantwoordt. Daarvoor is rust en ruimte nodig. Afgevaardigde vindt het

een zaak van kerkelijke wijsheid dat in het alternatief voor voorstel 3 die rust en ruimte ook genomen wordt. En wanneer beide kerkverbanden nog één keer afzonderlijk synode houden, is er ook ruimte om eventuele bezwaren in te dienen tegen de vergaande besluiten die deze synode zal nemen. En staat daarna niets een gezamenlijke synode in de weg.

De volgende spreker zegt ook ja tegen besluit 1. Maar, vraagt hij, beseffen we wat het betekent. We hebben te maken met de kerk van Christus en dus ook met het werk van de Here Christus. Wellicht wordt gedacht: nu we erkenning hebben uitgesproken moeten we een kerkverband gaan maken. Maar als je erkenning uitspreekt, ben je al een kerkverband. We moeten het alleen nog inrichten. Zijn hiertegen bezwaren? Wanneer er twee personen voor het altaar staan dan wordt er op een bepaald moment gezegd dat wanneer er mensen tegen zijn dat deze mensen in de echt verbonden worden, dat die nu moeten spreken en daarna voor altijd zwijgen. Dat moment hebben we al lang gehad. Het is een verstrekkend besluit. Wanneer de synode dit uitspreekt heeft dat koninklijke consequenties: luisteren naar wat de Here Christus wil.

Bij besluit 1 wordt opgemerkt dat eenheid in belijden het akkoord is van de kerkelijke gemeenschap. Het gaat om eenheid in belijden. Alle kerkelijke vormen en praktijken moeten daaraan dienstbaar zijn. Natuurlijk blijft het lastig. Er zijn grensgevallen waarin het belijden raakt aan de praktijk, maar dan moet het uitgangspunt zijn dat de eenheid in belijden het meest doorslaggevend moet zijn.

Een andere afgevaardigde heeft het rapport doorgenomen, maar blijft zich verbazen over wat nu het verschil is tussen herkennen en erkennen. Doen we niet iets over wat al geweest is? We hebben toen ook gezegd: we herkennen de DGK als kerk van Christus staande op het fundament van apostelen en profeten. Hij vindt het rapport een prachtig en een wijs stuk dat deputaten hebben neergelegd. Veel wordt daarin keurig uiteengezet. Je leest dat beide kerkverbanden de bezieling hebben en de verbintenis in de Heer, de koning van de kerk. Christus in alles voorop en dan kerk zijn zoals we belijden in artikel 29. In het rapport worden de verschillen keurig uitgewerkt en hoe daar plaatselijk mee omgegaan wordt. Bij al die punten staat: niet kerkscheidend. Dan kun je alles zeggen over de te nemen vervolgstappen. Dat bespreken we apart. Maar als je kijkt naar besluit één, ja dat zal tijd worden. Prachtig als we vandaag kunnen zeggen: wat een zegen van de Here dat we dit besluit mogen nemen.

De volgende spreker geeft aan dat hij expliciet tegenstander van vrouwenstemrecht en van buitenbijbelse gezangen is. Maar besluit 1 is volgens hem een goed besluit om te nemen, want die zaken zijn inderdaad niet kerkscheidend.

Gewezen wordt op de twee brieven die van de HGK Bunschoten-Spakenburg zijn ontvangen. Afgevaardigde citeert daar enkele zinnen uit. O.a. de volgende: Wij willen graag vanaf het begin deel uitmaken van het kerkverband dat u samen wilt vormen. Wij vragen u ons te ontvangen als Gereformeerde kerk in uw midden. In hun aanvullend rapport schrijven deputaten: de HGK-BS wil zich graag aansluiten zodra DGK en GKN elkaar erkend hebben en kerkelijke eenheid vormgegeven. Afgevaardigde is blij dat erkenning hopelijk vandaag wordt uitgesproken, maar vraagt zich af waarom niets wordt gezegd over het erkennen van de HGK-BS als ware kerk van Christus. Ook vraagt hij waarom in de voorgestelde besluitteksten over de voorbereiding voor een nieuw kerkverband naast de DGK ook de HGK-BS niet is meegenomen. Voor de besluittekst wijst hij erop dat we niet het kerkverband DGK maar de kerken van de DGK erkennen.

Afgevaardigde is blij en dankbaar voor wat hij in het rapport leest en nu ook van deputaten hoort over de toenadering die is gegroeid. In het begin spannend, maar dan toch toenadering. Er staan mooie dingen in het rapport. Maar al snel gaat het over praktische dingen en hoe die op te lossen. En dan wordt de diepgang gemist. Bijvoorbeeld als het gaat over de vraag hoe de kerken naar elkaar kijken. De manier waarop de DGK naar de GKN kijkt: independentistisch? En andersom: bindt de DGK niet boven Schrift en belijdenis? De problemen die zijn ontstaan, waar komen die vandaan? Komen de conflicten uit persoonlijke moeite, uit zonde, koppigheid, eigenwijsheid? Of zit er misschien ook een andere visie

achter? Er is gesproken over de kerk. Hoe kijken we naar de kerk, hoe breed, hoe smal is die en hoe kijken wij bijvoorbeeld naar kerkregering? We hebben de Schrift, de belijdenis, een kerkorde dat zou voldoende duidelijk moeten zijn, maar conflictsituaties hebben geleerd dat het gaat om hoe je kijkt naar de kerk en hoe je kijkt naar de regering. Over de verantwoordelijkheid van de plaatselijke gemeente, ook van de plaatselijke kerkenraad. En dat kan problemen geven in de praktijk, ook met dezelfde kerkorde in de hand. Deputaten geven aan elkaar gevonden te hebben. Graag zou afgevaardigde daar iets meer over horen. Hoe het gesprek is verlopen en hoe ze elkaar gevonden hebben als het gaat om de visie op de kerk en op de kerkregering.

In het rapport van deputaten kun je de warme samenwerking van deputaten van twee kerkverbanden zien. Je ziet dat Gods Geest aan het werk is, naar deze dag toe. Afgevaardigde wijst op twee elementen daarin. De geestelijke eenwording dat we ons samen scharen onder het gezag van Gods Woord en de belijdenis. De besluiten 1 en 2. En dan het element van het samenvoegen van twee kerkverbanden. Dat is een proces. Het eerste deel, de geestelijke eenwording, dan zijn wij in wezen één kerk. Samen onder Gods woord. Maar het proces van samenvoeging kan best tijd vragen, o.a. organisatie, heling, pijnlijke knelpunten, begeleiding. Ook heb je een natuurlijk proces: predikanten, attestaties enz. Wanneer de besluiten 1 en 2 zijn genomen komt er wat op gang. Je zult zien dat bij gemeenten deuren opengaan om onderling samen te werken. Deputaatschappen van DGK en GKN gaan samen aan het werk. Ze komen met een rapport en daar buigen zich dan nog een keer de twee gescheiden synodes zich over. Synodes die synchroon naast elkaar dat rapport bespreken en erover besluiten. En dat mondt uit in een gezamenlijke synode die de klap erop geeft

Ook de laatste spreker in de eerste ronde is blij met het rapport van deputaten en de daarin voorgestelde besluiten tot erkenning van DGK als ware kerk van Christus. De eenwording van DGK en GKN wordt daarmee een feit en het is ook een opdracht van God. Op plaatselijk niveau is het vertrouwen in elkaar gegroeid en het verlangen is toegenomen om daadwerkelijk samen een te zijn. Een groeiproces dat van gemeente tot gemeente verschilt. In de eigen gemeente zijn ambtsdragers, die geschorst werden, in gesprek. Gemeenteleden die bij de scheuring betrokken waren, gaan binnenkort met elkaar in gesprek. Het begin van heling is zichtbaar. Van deputaten mocht steun ontvangen worden op bijvoorbeeld een gemeenteavond. In Zwolle gaat de groei onder de zegen van de Here door. Kerkenraden vergaderen met regelmaat en in goede harmonie samen. Er zijn gezamenlijke activiteiten zoals zangavonden. Ook de jeugd ontmoet elkaar. Op dit moment wordt gezamenlijk een plan uitgewerkt waarin wij elkaar steeds beter mogen leren kennen en met het doel om uiteindelijk samen te smelten. Alles gaat niet in één keer. Maar in stapjes, eerst gericht op het kennismaken of hernieuwd kennismaken. De openstelling van de kansels, aanvaarden van elkaars attestaties zijn van die stappen die de verdere groei kunnen bevorderen. De gezamenlijke synode om de vereniging tot stand te brengen, zal zo spoedig mogelijk belegd moeten worden.

Deputaten krijgen de gelegenheid om te antwoorden en te reageren.

Deputaten onderschrijven dat het goed is naar de geschiedenis te kijken. Ze begrijpen de opmerking om eerst over de verschillen te praten voordat je verenigt, maar wijzen er daarbij op dat er destijds bij de verenging in 1892 wel wat grotere leerverschillen waren dan nu. Toen ging het over de veronderstelde wedergeboorte. Die verschillen op het niveau van de belijdenis heb je nu niet. Nu ligt het meer op het niveau van praktisch beleid en onderling vertrouwen. Al kunnen dat in de praktijk wel heel grote dingen zijn. Daarom is het wel belangrijk om daar aandacht aan te geven. Maar het heeft wel een ander soortelijk gewicht. Deputaten vragen zich af: als er bezwaren ingediend moeten kunnen worden, waar zouden die dan over moeten gaan? Natuurlijk is het belangrijk dat die ruimte er is. Ook kerkrechtelijk. Maar als het gaat over het besluit van erkenning en vereniging dan is er wel al veel tijd geweest voor de kerken om bezwaar in te dienen tegen het proces.

HGK-BS stond niet in de opdracht van deputaten. Ook was het voor deputaten niet duidelijk hoe deze kerk zich zou willen aansluiten.

Deputaten adviseren: schrijf DGK voluit, De Gereformeerde Kerken, dan is het punt kerken i.p.v. kerkverband ondervangen.

De diepgang komt er in het rapport dan misschien niet zo goed uit. Maar die diepgang was er wel als het ging over de kerk, de kerkregering, de katholiciteit van de kerk en het fundament van de kerk. En toen daar eenmaal overeenstemming over was, dat deputaten zich konden vinden in wat het fundament van de kerk is en dat je niet moet tornen aan wat de belijdenis daarover zegt, kwam er een opening. De diepgang is misschien moeilijk onder woorden te brengen maar je proeft vanaf dat moment dat je elkaar begrijpt als je wat zegt. Je merkt dat je niet steeds weer in discussies belandt. Er blijkt dan ook begrip voor het verleden. Over en weer is er naar elkaar uitgesproken dat er bij ons, bij DGK en bij GKN, wel wat is veranderd. Daar vind je elkaar dan en zie je het belang van de katholiciteit. Juist in praktische zaken, waar het misschien niet om gaat, kom je in het spreken daarover erachter dat je elkaar kunt vinden over zaken als vrouwenstemrecht, een gezangenbundel. Wanneer je ziet dat die onderwerpen benaderd worden vanuit de Schrift, merk je dat je op dezelfde lijn zit.

Deputaten vinden de vraag om rust en ruimte een vreemde vraag. We zijn niet synodaal maar zijn presbyteriaans-synodale kerken. Niet de synode heeft het voor het zeggen, maar de kerken hebben het hoogste gezag. We zijn zelfstandige kerken en er is geen orgaan dat ons ergens toe kan dwingen. Er kan geen gemeente gedwongen worden te fuseren. In 2020 stuurde deputaten een brief naar de kerken, daarin stond onder het kopje: *Routekaart scheuringen en schorsingen*:

1. *Deputaten benaderen de betrokken kerken met het verzoek of een afvaardiging van wederzijdse deputaten met hen zou mogen spreken om inzicht te krijgen of, en zo ja welke belemmeringen er liggen ten aanzien van het streven naar erkenning en eenwording van beide kerkverbanden.*
2. *Indien gewenst en nodig gevonden zullen deputaten in gesprek gaan met kerkenraden om allereerst te luisteren, te inventariseren en samen met de betrokkenen een plan van aanpak te maken.*
3. *Deputaten begeleiden de voortgang en zorgvuldigheid van het proces.*

Overwegingen bij dit alles zijn:

1. *Als plaatselijke kerkenraden het onderwerp liever tijdelijk parkeren en dat tegelijkertijd niet als blokkade voor landelijke eenwording duiden, dan is dat als het een plaatselijke zaak betreft verder in orde.*
2. *Deputaten dienen niet dwingend of forcerend te handelen.*
3. *De roeping tot eenwording is niet vrijblijvend in tijd en essentie.*

Wat plaatselijk is moeten we niet synodaal willen regelen.

Deputaten wijzen erop dat wanneer er over een proces gesproken wordt, een geestelijk proces, een proces van heling, de kerken dan niet moeten denken dat de synode dat moet gaan doen en gaan afwachten tot de synode zegt: nu mag u uw gang gaan. Deputaten onderschrijven wanneer wordt gezegd dat dit proces al lang aan de gang is. Laten we niet die synodale kerk zijn waar de kerken smekend omhoogkijken naar de synode: wilt u mij alstublieft rust en ruimte geven. Laten we ook dingen niet groter of moeilijker maken dan ze zijn. Als gezegd wordt dat een classisindeling nog een ding is dan zijn deputaten van mening dat dit eenvoudig op een morgen is te regelen.

In de tweede besprekingsronde wordt nog gewezen op hoe het ging bij de vereniging van 1892. Ook daar werd, nadat er overeenstemming was over het beginsel van de afscheiding, eerst nog gesproken en werden bepalingen gemaakt over allerlei praktische zaken, zoals de opleiding, de zending, de naam, het ineensmelten van kerkenraden, hoe om te gaan met hervormde kerkleden, huishoudelijke bepalingen, bezittingen. Daarover werden ook toen besluiten genomen door de eigen synoden voordat de vereniging tot stand werd gebracht.

Voorgesteld wordt de HGK-BS mee te nemen bij besluit 3 als opdracht aan het deputaatschap die de volgende synode moet voorbereiden, of als instructie mee te geven aan deputaten EGB.

Wat er is gezegd en geschreven is over indepentisme en radicalisme zijn uitspraken van particulieren. Het is in bladen geschreven, maar nooit door een kerkelijke vergadering onderschreven. Bij deputaten was er geen herkenning; daarom is er niet over gesproken.

De stelling dat wanneer je erkenning uitspreekt je één kerkverband bent, wordt bestreden. Wanneer je de erkenning uitspreekt, ben je één in Christus en heb je de opdracht of de roeping om één kerkverband te worden. Het zijn twee verschillende dingen.

HGK-BS kan ook besproken worden n.a.v. de brief van HGK-BS.

Het klopt dat indertijd in 1892 de verschillen groter waren. De veronderstelde wedergeboorte en vrouwenstemrecht zijn van verschillend gewicht. Maar als de verschillen kleiner zijn, is dat te meer reden om het op te lossen voordat je een wordt. Ook kleine verschillen kunnen in de praktijk nare gevolgen krijgen. Dat heeft de geschiedenis wel geleerd.

Ook al verwachten we niet dat er bezwaren ingediend worden, kerkrechtelijk moet die ruimte er wel zijn. Als het gaat om rust en ruimte, dan moet inderdaad wat plaatselijk is, plaatselijk blijven.

Een afgevaardigde ziet niet in dat je alle zaken moet regelen voordat je overgaat in een kerkverband. Je kunt over verschillen ook daarna nog wel afspraken maken.

Het voorstel van deputaten om 'DGK' voluit te schrijven wordt overgenomen. T.a.v. het voorstel om ook HGK-BS bij de erkenning mee te nemen wordt opgemerkt dat wanneer HGK-BS zich wil aansluiten, daarvoor de weg via de classis openligt. Die weg is niet via de synode.

Opgemerkt wordt nog dat de leer van de veronderstelde wedergeboorte uiteindelijk niet het probleem was, maar wel de verplichting om het te leren.

Besluit 1

wordt met algemene stemmen aangenomen.

Bespreking besluit 2

In de eerste ronde wordt aangegeven dat besluit 2 een praktische uitwerking van besluit 1 is. Met name het openstellen van de kansels is een mooie manier om elkaar te leren kennen.

Opgemerkt wordt dat het erkennen van ambten en ambtsdragers niet thuishoort in de opsomming.

Twee en drie zouden wat concreter kunnen door ook de bediening van de sacramenten te noemen en het deelnemen van elkaars leden als gasten aan het HA.

Er wordt op gewezen dat je bij het erkennen van ambten en ambtsdragers ook mag denken aan de opleiding die predikanten hebben genoten. Het wel benoemen geeft niet alleen aan dat je elkaar erkent maar ook dat je elkaar vertrouwt.

Deputaten wijzen erop dat 2 een uitvloeisel is van 1 alles wat je in 2 benoemt al in 1 besloten ligt.

In de tweede ronde wordt t.a.v. de uitspraak het erkennen van ambten en ambtsdragers gewezen op de taak van de classis en deputaten bij het toelaten van predikanten en de positie van een consulent. In het rapport wordt gesteld dat met het erkennen van ambten en ambtsdragers schorsingen uit het verleden van tafel zijn. Maar dat is niet zo. Die stelling blijft voor rekening van het rapport.

Er wordt een amendement ingediend om aan punt twee toe te voegen de bediening van het Woord en de sacramenten en aan punt 3 het toelaten van elkaars leden als gasten aan het HA.

Ds. Jansen van de CanRC volgt met interesse het gesprek. Ook in de Canadese kerken spelen deze zaken. In Canada wordt gewerkt met de begrippen kanselgemeenschap en tafelgemeenschap, daarin is dan alles begrepen. Woord, sacrament en tucht. Hij vraagt of wat er in 1869 zich afspeelde in de Kruiskerken nog een rol gespeeld heeft bij punt 1 over het erkennen van ambten en ambtsdragers.

Besluit 2

Nadat de amendementen deels teruggenomen en deels verworpen zijn, wordt besluit 2 na hoofdelijke stemming met algemene stemmen aangenomen

Dit betekent, zo sluit de preses besluit 1 en 2 af, dat we De Gereformeerde Kerken erkennen als ware kerk en dat wij ook de weg gaan naar één kerkverband en dat wij bij elkaar gaan komen. Kijken we naar de NGB art. 29 dan wordt daar bij elkaar geprekeerd en dan worden daar de attestaties aanvaard. Dat betekent dat je bij elkaar avondmaal kan vieren en dat we elkaars tucht erkennen. Dan zijn we nog niet één kerkverband maar we zijn een en van daaruit werken we verder. We volgen het spoor van Christus die ons op deze eenheid gewezen heeft en die eenheid is nu ook in die zin een feit. Wat er volgt is een uitwerking, hoe we dat gaan doen. Maar de eenheid als een wonder dat de Here ons geeft, dat is nu besloten en wij hopen, bidden en verwachten dat ergens in januari door DGK dezelfde besluiten genomen worden.

Vervolgens zingen alle aanwezigen samen Psalm 133.

Besluit 3

deputatenrapport

Besluit 3, 4, 5

synode commissie

Toelichting

Bij het voorstellen 3, 4 en 5 van de synodecommissie zou je zou kunnen denken dat het gaat om uitstel. Waarom wordt niet meteen overgegaan naar een gezamenlijke synode? Maar van een soort uitstel is geen sprake. De bedoeling van het voorstel is deputaten te benoemen, uit DGK en GKN, die gezamenlijk gaan werken aan ineenvlechting. Het is dus niet de bedoeling het 3 jaar uit te stellen.

Wanneer we gaan richting het voorstel van de commissie dan gaat het niet om een besluit dat in beton is gegoten. We moeten dan nog met de broeders van DGK overleggen. De synode wordt provisorisch gesloten zodat de DGK kan reageren en we uiteindelijk een gezamenlijk voorstel hebben. Het gaat dus niet om een soort uitstel maar een wat andere manier van in elkaar vlechten.

Bespreking

Alle afgevaardigden beschikken over besluit 3 zoals voorgesteld in het deputatenrapport en over besluit 3, 4 en 5 zoals voorgesteld door de commissie van de synode.

Bij stemming komen eerst eventuele amendementen op het commissievoorstel in stemming, vervolgens het commissievoorstel en afhankelijk van de uitslag daarna eventueel het deputatenvoorstel.

In de eerste ronde wordt onderschreven dat het proces niet noodzakelijk 3 jaar hoeft te duren. De twee afzonderlijke synodes om de zaak af te ronden kunnen synchroon lopen en uitlopen in een gezamenlijke synode. Het opsplitsen van besluit 3 in 3 nieuwe besluiten zorgt ervoor dat het concreter en praktischer is. Gevraagd wordt wat er met *betrokken* deputaatschappen wordt bedoeld; is het niet beter te omschrijven *alle* deputaatschappen? Is het niet logisch dat wanneer alle deputaatschappen gereed zijn, er dan een synode bijeen wordt geroepen? Goedkeuring van de voorstellen door de afzonderlijke synodes is essentieel, maar wat moet dan een gezamenlijke synode doen? Kerkrechtelijk heeft een gezamenlijke synode geen status en geen bevoegdheden. Hoe ziet zo'n synode eruit, wie stuurt afgevaardigden? Of zijn het de beide synodes die dan bij elkaar gaan zitten? Wanneer de afzonderlijke synodes de voorstellen van de deputaatschappen hebben goedgekeurd, is het alleen nog nodig een datum vast te stellen voor de start van het nieuwe kerkverband. Wat wordt er precies bedoeld met: waar mogelijk gezamenlijk taken uit te voeren en de kerken te dienen.

Terwijl de een het idee heeft dat de voorstellen van de commissie wat meer ademruimte geven, komen bij een ander de voorstellen als verwarrend en ingewikkeld over alsof er iets heel anders wordt voorgesteld. De volgorde is anders, maar wat wordt voorgesteld is in grote lijnen hetzelfde. Waar in het voorstel van de commissie nog gesproken wordt van inventariseren zijn in het rapport de verschillen al benoemd. En wanneer er meer zijn komen die vast wel naar voren. Is het de bedoeling dat de opdrachten onder 3 en 4 gelijktijdig door de deputaatschappen worden uitgevoerd? Het zou onwenselijk zijn dat het traject te lang gaat duren. Het benoemen van een tijdpad zou goed zijn. Voorgesteld wordt aan besluit 3 van deputaten toe te voegen het benoemen van een deputaatschap door de gezamenlijk synode om de kerken te dienen met voorstellen voor de genoemde punten 1, 2 en a t/m g. Een ander voorstel is wel een deputaatschap instellen voor het vormgeven van de vereniging, maar voor het vaststellen of veiligstellen van niet kerkscheidende verschillen is dat niet nodig. Zonodig kan het altijd weer bespreekbaar gemaakt worden op een synode. Waarom een commissie van de synode in besluit 5, waarom het niet overlaten aan de classes?

Deputaten zijn verrast, ze hebben het commissievoorstel gelezen en vragen voor welk probleem dit de oplossing is. Waarom heeft de synodecommissie voorstel 3 herschreven terwijl de intentie gelijk gebleven is? Waarom eerst gezamenlijke deputaten voorstellen laten uitwerken en die aannemen en daarna gezamenlijk vergaderen? Is er geen vertrouwen? Deputaten vragen zich af of het verstandig is hier nu een besluit in te nemen zonder vooraf met DGK te overleggen over het veranderde voorstel. Anders ga je communiceren via synodebesluiten. Neem besluiten gezamenlijk en schuif ze niet vooruit.

De commissie noemt enkele zaken die veranderd zijn sinds deputaten hun rapport hebben geschreven. GKN is nu lid van de ICRC, er zijn contacten met CanRC, OPC en met andere buitenlandse kerken, contacten met de HHK en CGK. Allemaal praktijkverschillen die zo niet in het rapport aan de orde komen. Dan is er in de kring van DGK de site Bouwen en bewaren die van de OPC zeggen dat het een valse kerk is omdat ze een openavondmaalstafel hebben. Het commissievoorstel biedt ruimte om zaken intern op te lossen. Betrokken deputaatschappen, binnenland, buitenland enz. komen samen met voorstellen naar de afzonderlijke synoden. Dat kan een buitengewone synode zijn. Deputaten van voorstel 4 kunnen de bevoegdheid krijgen die te laten samenroepen zodat het niet via twee classis hoeft. Waar het kan nu al dingen samendoen, dat moet je niet tegenhouden. Bijvoorbeeld als het gaat om de opleiding. Wat samengedaan kan worden dat gewoon doen. Er zullen verschillen blijven, ook na de vereniging. Geef ruimte om te voorkomen dat spanningen die er nu in DGK leven op tafel komen van GKN. Het voorstel van de synode commissie geeft leden de mogelijkheid om nog te appelleren. Dat recht hebben ze en moet je niet wegnemen. De kerkorde kent inderdaad geen gezamenlijke synode, de kerkorde is ook niet voor deze situatie geschreven.

In de tweede ronde wordt aandacht gevraagd voor het bewaken van het tijdspad. Laat de afzonderlijke synodes en aansluitend een gezamenlijke synode zo spoedig mogelijk bijeenkomen. Er is begrip voor het kerkrechtelijke aspect. Het voorstel van de commissie is niet in beton gegoten. Het is de bedoeling dat deputaten van DGK en GKN gezamenlijk aan het werk gaan. Er is nog geen afstemming geweest over het commissievoorstel met DGK. Wanneer de synode besluit volgens het commissievoorstel volgt er overleg met DGK. De synode wordt dan provisorisch gesloten tot in januari 2024 wanneer de DGK-synode bijeenkomt, zodat een gezamenlijke nadere invulling mogelijk is.

Met verwijzing naar CGK/NGK wordt gewaarschuwd voor het instellen van samenwerkingsgemeenten. Gevraagd wordt waarom verschillen in plaatselijke regelingen in kaart gebracht moeten worden. Waarom verschillen in kaart brengen als ze niet kerkscheidend zijn. Wanneer wederzijdse deputaten aan het werk gaan hoort de CFB er ook bij. Wederzijdse instructies zullen vergeleken moeten worden. Deputaten zien het commissievoorstel als een tegenvoorstel op voorstel besluit 3 van deputaten. Deputaten adviseren het voorstel eerst af te stemmen voordat de besluitvorming wordt afgerond. Gewaarschuwd wordt om dingen voor DGK te gaan invullen. Deputaten horen niets over de site Bouwen en bewaren. Ook niet dat de site enorme aanhang heeft. Deputaten waarschuwen de synode iets te gaan besluiten waarvan de gevolgen niet goed te overzien zijn.

De synodecommissie wijst erop dat de grond onder het voorstel voor besluit 3 van deputaten 1892 is. Zo is het toen gegaan, dus ook nu. We treden niet in wat aan DGK is, maar we signaleren wel. Deputaten buitenland van DGK hebben geen problemen met de OPC. Het is goed dat dit door de synodes wordt bekrachtigd. Een datum noemen is prima. Wanneer het zover is dat een gezamenlijke synode de besluiten van de afzonderlijke synodes kan bekrachtigen, dan geen maand langer wachten.

Maar je moet het proces wel een proces laten. Het commissievoorstel is geen tegenvoorstel, het staat niet tegenover het voorstel van deputaten. Het gaat wel om een andere volgorde. Hoe breng je in alle gevoeligheid en broederlijkheid het proces tot een goed einde waarbij ieder zijn eigen stem mag hebben. Er is geen contact geweest met DGK. De volgorde is eerst zelf tot overeenstemming komen en dan contact zoeken om tot iets werkbaars te komen. Het besluit is als voorstel bedoeld.

In het voorstel van deputaten moeten de verschillen weer besproken worden. Maar dan wel na de vereniging. Deputaten spreken uit dat in ondergeschikte zaken die niet strijdig zijn met Gods Woord en de gereformeerde belijdenis, wederkerig de een de ander broederlijk draagt. De verschillen zijn besproken en door deputaten is geconcludeerd dat ze niet kerkscheidend zijn. Tegelijk stellen deputaten voor in besluit 3 om na de vereniging de genoemde verschillen weer te gaan bespreken. Voor de commissie hoeft dat niet, maar als het gebeurt, laten we het dan voor de vereniging doen.

Ds. Janssen van de CanRC vertelt dat de inhoud van de discussie bijvoorbeeld over de OPC heel sterk leeft in de CanRC, omdat DGK een zusterkerkrelatie heeft de LRC in Abbotsford. Dat zijn mensen die de CanRC zijn uitgegaan vanwege de avondmaalstafelbeleid bij de OPC. De discussie die u hebt, speelt voor ons ook. Ds. Janssen vertelt 'ter bemoediging' iets over de toenadering van de CanRC tot de URC. In

2001 werd het besluit genomen vergelijkbaar met besluit 1; 3 jaar later in 2004 volgde het besluit vergelijkbaar met besluit 2 en werd er gestart met het opstellen een kerkorde, liturgische formulieren e.d.; in 2014 volgde een gezamenlijke uitspraak over de verbondstheologie en ook over de evolutieleer. Vervolgens werd in 2014 alles op pauze gezet en viel het stil. Het ligt nog stil. En dat terwijl de CanRC graag een wil worden met de URC. We beroepen elkaars predikanten, we preken bij elkaar, we wisselen attestaties uit, maar wat we niet doen is toezicht houden op elkaar en dat is juist zo basaal in het gereformeerd kerkrecht. Je moet voorkomen eindeloos met elkaar in gesprek te blijven.

Br. Witten van de FRCA spreekt zijn blijdschap uit over het genomen besluit 1 en 2. Het is de eerste keer dat hij een GKN-synode bijwoont en had gehoopt dat dit ook de laatste keer zou zijn. Hij betreurt de voorstellen voor de besluiten 3, 4 en 5. Dit zou niet moeten nu u één bent met DGK.

Voor de derde ronde zet de preses alles nog even op een rij. Dat er verschillende voorstellen zijn over de uitvoeringskant van de unaniem genomen besluiten 1 en 2 wil niet zeggen dat er geen vertrouwen is. We hebben allemaal hetzelfde doel. Alleen de manier waarop, wat het beste is, daarover is verschil.

Na een derde ronde volgt stemming.

Eerst komt het voorstel van de commissie in stemming.

Op voorstel besluit 3 is een amendement ingediend met enkele tekstuele veranderingen. De commissie neemt deze veranderingen over.

Op voorstel besluit 4 is een amendement ingediend. Dit amendement zal in stemming worden gegeven.

Op voorstel besluit 5 is een amendement ingediend met enkele tekstuele aanpassingen. De commissie neemt deze aanpassingen over.

Als het commissievoorstel niet wordt aangenomen, komt daarna voorstel besluit 3 van deputaten in stemming.

Op voorstel besluit 3 van deputaten is een amendement ingediend dat zo nodig in stemming zal worden gebracht.

Ook is er een tegenvoorstel ingediend dat zo nodig in stemming komt wanneer zowel het commissievoorstel als het deputaten voorstel verworpen worden.

In de derde ronde worden in de vergadering naar elkaar en door deputaten en de synodecommissie nog enkele waarschuwende, bemoedigende en onderstrepende woorden herhaald. Vervolgens wordt er gestemd over het commissievoorstel.

Het amendement op besluit 4 wordt met 2 voor, 7 tegen en 3 onthoudingen verworpen.

Besluit 3 wordt met 8 stemmen voor en 4 tegen aangenomen.

Besluit 4 wordt met 9 stemmen voor en 3 tegen aangenomen.

Besluit 5 wordt met algemene stemmen aangenomen.

Daarmee komen het deputatenvoorstel besluit 3 en het amendement daarop en het tegenvoorstel niet meer in stemming.

Besluit

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Nederland Kampen 2023 bijeen op zaterdag 2 december in Harderwijk, besluit:

Besluit 1

De Gereformeerde Kerken (hersteld) te erkennen als ware kerken van Christus die staan en bouwen op het fundament van apostelen en profeten.

Besluit 2

Dat erkenning van De Gereformeerde Kerken (hersteld) inhoudt:

1. Erkenning van elkaars ambten en ambtsdragers
2. Openstelling van de kansels voor elkaars dienaren van het Woord
3. Aanvaarding van elkaars attestaties

Besluit 3

Dat de kerkverbanden Gereformeerde Kerken Nederland en De Gereformeerde Kerken (hersteld), na en mét de wederzijdse erkenning, in staat van vereniging zijn en het proces daartoe in gang gezet moet worden door alle (bestaande) deputaatschappen de opdracht te geven **gezamenlijk** tot voorstellen voor beide **eerst**volgende synodes te komen, om, na goedkeuring door beide afzonderlijke synoden, door een gezamenlijke synode de voorstellen te bekrachtigen en beide kerkverbanden samen te doen smelten.

Opdracht:

- het in kaart brengen van onderling nog bestaande verschillen;
- een voorstel hoe a. bestaande verschillen in de praktijk naast elkaar voort kunnen bestaan en b. bestaande verschillen eventueel weggenomen kunnen worden door de praktijk op elkaar af te stemmen;
- waar mogelijk in gezamenlijkheid taken uit te voeren en de kerken te dienen.

Besluit 4:

Een deputaatschap in te stellen ter voorbereiding van de daadwerkelijke eenwording. Dit deputaatschap werkt samen met een deputaatschap van DGK aan de volgende opdrachten:

- het in kaart brengen van verschillen in vigerend kerkrecht, synodale reglementen, plaatselijke regelingen en andere mogelijke knelpunten;
- een voorstel hoe bedoelde verschillen op elkaar kunnen worden afgestemd en eventueel weggenomen;
- een voorstel voor de naam van het gezamenlijke kerkverband na de vereniging;
- een voorstel voor de indeling van het kerkverband;
- het voorbereiden van een gezamenlijke GS en
- bijeenroepen laten roepen van de synoden

Besluit 5:

Een commissie in te stellen, die plaatselijke kerkenraden, waar nodig en gewenst, hulp geeft in lokale moeiten ten aanzien van het verdergaan in een nieuw kerkverband waarin kerken van GKN en DGK een functionerend kerkverband vormen.

De synode besluit om de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken(hersteld) Dalfsen 2024 voor te stellen, zodra wederzijdse erkenning van De Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Nederland als ware kerken heeft plaatsgevonden, in onderling overleg zo spoedig mogelijk een gezamenlijke synode te beleggen, die tot taak heeft om vereniging van beide kerkverbanden tot stand te brengen. De synode besluit de besluiten 3 en 4 als voorstel naar de synode van DGK te zenden, met als doel in onderling overleg tot een definitieve invulling te komen.

Artikel 36. Aanvulling rapport deputaten Eenheid gereformeerde belijders

(agenda 8. d.)

Materiaal

6.6.7. Deputaten eenheid gereformeerde belijders, d.d. 15 september 2023, aanvulling rapport september 2023 (bijlage Fc.)

Voorstel deputaten

- a. Gesprek met de CGK samen met DGK voortzetten
- b. Met dankbaarheid de herkenning van de zuivere prediking van het evangelie over te nemen. Gesprek met de HHK samen met DGK op basis van deze herkenning voortzetten. Onderzoeken of er kerk-scheidende verschillen bestaan tussen DGK-GKN en HHK en hierbij ook intern studie te maken van de betekenis van de akte van afscheiding of wederkeer

- c. Overige gesprekken met kerken of groepen van gereformeerd belijden samen met DGK voortzetten.
- d. Deputaten EGB opdracht geven om samen met deputaten ACOBB deze taken uit te voeren, de kerken daarbij zoveel mogelijk te informeren, en op basis van de gesprekken aan de eerstvolgende generale synode te rapporteren en voorstellen te doen voor het vervolg.

Gronden voor de voorstellen:

1. Naar artikel 28 NGB zijn alle gelovigen geroepen de eenheid van de kerk te onderhouden.
2. De zuivere prediking van het evangelie is het eerste kenmerk waaraan de ware kerk herkend kan worden (art. 29 NGB).

Bespreking

Het rapport is beknopt. Op verzoek vertellen deputaten meer over de inhoud en het verloop van de contacten en gesprekken met de HHK. Het verloop van de gesprekken is vergelijkbaar met zoals het ging in de gesprekken met DGK. Verschil is dat het in de gesprekken met de HHK meer gaat over onderwerpen als toe-eigening van het heil en verbondsautomatisme.

Gevraagd wordt naar het laatste gesprek met GKv Capelle-Noord, Urk en Vroomshoop en vertegenwoordigers van de bezinningsgroep GKV. GKv Urk had zich afgemeld. Het was een goed gesprek. Ze willen van harte gereformeerd blijven, niet per se vrijgemaakt. Er is de wens gezamenlijk op te trekken, maar de afstand blijft. Een moeilijk punt is het organiseren van preekplaatsen in de directe omgeving van DGK- en GKN-gemeenten.

DGK Mariënberg (de Ark) was door GK Hardenberg e.o. mee met het oog op DGK Mariënberg (Sionskerk) en DGK Lutten doorverwezen naar deputaten. Deputaten willen wel ingaan op hun uitnodiging maar doen dat niet los van DGK.

Afgesproken wordt dat de synode op 16 december nog aandacht besteed aan de brieven van HGK-BS. De interne studie waar voorstel b van spreekt is een opdracht voor deputaten zelf.

Ds. Janssen wijst er op dat 10 keer gereformeerd ook voor Canada geldt. De CanRC heeft ervoor gekozen binnenlandse en buitenlandse contacten in één deputaatschap onder te brengen. De vraagstukken die u hebt, zijn er in Canada ook. Zo is bijvoorbeeld de Springford Reformed Church gelieerd aan de HHK. We kunnen van elkaar leren. Zoals Harderberg heeft gereageerd op de vraag van Mariënberg de Ark, zo is in Canada LRC Abbotsford doorverwezen naar het kerkverband.

Besluit

De voorstellen van deputaten worden met algemene stemmen aangenomen

Artikel 37. Schorsing

De preses vraagt om zondag in de kerken te danken voor wat vandaag mocht gebeuren.

Nadat Gezang 13: 1 en 2 is gezongen gaat dr. d'Assonville voor in dankgebed.

De preses schorst de vergadering tot 16 december 9.30 uur.

Artikel 38. Heropening zaterdag 16 december 2023

De preses heropent op zaterdag 16 december om 9.30 uur de vergadering. Hij heet allen hartelijk welkom, gaat voor in gebed en laat met het oog op het te bespreken onderwerp, de opleiding van studenten tot predikant en de verkondiging van het evangelie, zingen Gezang 6. Vervolgens leest de preses 2 Timotheüs 2 vers 1 tot 13 en spreekt naar aanleiding van vers 2, *'En wat u van mij gehoord hebt onder vele getuigen, vertrouw dat toe aan trouwe mensen die bekwaam zijn om ook anderen te onderwijzen'*, een kort openingswoord.

We gaan het vanmorgen hebben over de opleiding. Wat hier heel duidelijk wordt is dat dit een zaak van de kerk is. Dit is geen zaak van: er zijn nu eenmaal theologische opleidingen, nee het is een zaak van de kerk. Wij zijn geroepen om mensen die trouw zijn, die trouw willen zijn aan het Woord en die bekwaam zijn, om die op te leiden. Dat is onze zorg, dat is onze verantwoordelijkheid en daar geeft de Here dan

ook een opdracht in. Dat is een opdracht die we hebben vanuit de Schrift. Dat is een opdracht die we verwoord hebben in artikel 18 van de kerkorde, waar we ook zeggen: het zijn onze studenten. Het is niet zo: er zijn studenten die zoeken het maar uit. Het zijn onze studenten die we hebben op te leiden om dienaar van het Woord te kunnen zijn. Eerder hebben we op deze synode gesproken over het belang van onze opleiding. Op voorstel vanuit de classis Noord is besloten in de regelingen bij de vereiste stukken ook een bewijs, een getuigschrift van de eigen opleiding op te nemen.

Laten we heel zuinig zijn op onze studenten door ze ook trouw op te leiden. Zoals de Here dat aan zijn kerk opdraagt. Het is geen zaak van: we zien wel. Wat zou het goed zijn als er meer studenten komen. Want als je naar de toekomst kijkt, zijn er mensen die met emeritaat gaan. En als we zien hoeveel gemeenten er vacant zijn, wat zou het dan goed zijn dat het Woord juist ook de gemeente in gaat en dat we bekwame dienaren van het Woord ontvangen.

Omdat de preses, ds. Visser, ook docent is, draagt hij de leiding over aan de assessor, ds. Helmus. Ds. Helmus heet de deputaten begeleiding studenten, br. L. Groeneveld en br. G. Kolbeek, welkom en hij nodigt hen uit voor het geven van een toelichting op het rapport en de voorstellen.

Artikel 39. Rapport deputaten Begeleiding studenten

(agenda 8.b.)

Materiaal

6.4.1 19 september 2023, deputaten begeleiding studenten, rapportage

6.4.2 19 september 2023, Deputaten begeleiding studenten, presentatie opzet Academie voor Gereformeerde Theologie (AvGT) (bijlage G.)

Voorstellen

Deputaten stellen aan de synode voor om te besluiten:

1. in te stemmen met de in het rapport geformuleerde doelstelling.
2. in te stemmen met de in het rapport geformuleerde inrichting van de eigen opleiding.
3. in te stemmen met de in het rapport geformuleerde organisatie van de eigen opleiding.
4. voor de komende jaren een jaarlijks totaalbedrag in de begroting te reserveren van €65.500.
5. Voor de komende jaren een extra bedrag van € 12.500 te reserveren voor eventuele extra kosten i.v.m. toekomstige ontwikkelingen in overleg met de CFB.
6. br. L. Groeneveld en br. G. Kolbeek te (her)benoemen als deputaten

Orde

Met het oog op de besluitvorming laat de afgevaardigde ds. Bas, die ook deputaat begeleiding studenten is, weten niet deel te zullen nemen aan de stemming over de voorstellen. De afgevaardigden ds. Visser en ds. Van der Wolf die als docent aanvullend onderwijs geven aan de studenten, zullen wel deelnemen aan de stemming.

Toelichting

Deputaten hebben gekozen voor een mondelinge rapportage. Br. Groeneveld begint met het geven van een inleiding. Deputaten hebben geprobeerd de opdracht die zij 3 jaar geleden hebben gekregen naar eer en geweten uit te voeren. Ook hebben zij onderweg de aanpassingen gedaan die volgens deputaten de opdrachten ten goede kwamen. In het mondelinge verslag komen de onderwerpen die op de agenda staan en in de stukken te lezen zijn aan de orde. Voor wat betreft de ontwikkeling en de begeleiding van de studenten kan teruggezien worden op gezegende jaren. De docenten hebben zich meer dan gevraagd ingezet voor de invulling van hun taak. In het begin gaf dit zeker wat stress omdat het vaak niet alleen ging om de inhoud van de begeleiding in de opleiding, maar ook over de organisatie van de opleiding. De deputaten hebben daarom een backofficeteam opgezet dat de randzaken voor haar

rekening neemt. Het backofficeteam zorgt ook voor het interne overleg tussen docenten. Dat geeft meer structuur. In de regel komt men een keer per maand samen als docenten. Deputaten hebben regelmatig overleg gevoerd met de docenten. Zowel over praktische zaken, zoals tijdsbesteding en belasting, als ook inhoudelijk over de lessen zelf en de ontwikkeling van de studenten. Deputaten hebben jaarlijks overleg gevoerd met de kerkenraden van de vrijgestelde predikanten. Ook daar kwam de belasting van de predikant en van de kerkenraden aan de orde. We zien dat met vormgeving van opleiding en begeleiding onder de paraplu van de AvGT er meer structuur is ontstaan. Dat komt de lastenverlichting ten goede en biedt de mogelijkheid om neventaken als het publiceren van populairwetenschappelijke artikelen en het breder bekend maken, vorm te geven. Dit om de populariteit van een opleiding tot dominee/predikant te vergroten binnen de kerken. Daar is nog maar net een begin mee gemaakt, maar de middelen zijn er om dat verder uit te breiden.

Br. Groeneveld bedankt mede deputaat ds. Heres, die niet aanwezig is en niet beschikbaar is voor een herbenoeming, voor zijn werk en betrokkenheid. Br. Groeneveld bedankt allen die bij de begeleiding betrokken zijn geweest en nog steeds en hij dankt de Here die de afgelopen jaren soms op bijzonder wijze het werk gezegend heeft.

Ds. Van der Wolf memoreert als docent dat de AvGT de afgelopen 3 jaren, ondanks de coronacrisis en alle maatregelen daaromheen, een dankbare ontwikkeling heeft mogen meemaken. Wat begon als studiebegeleiding is uitgegroeid tot een academie waarbinnen het studenten binnen de GKN mogelijk wordt gemaakt om naast eenjarige masteropleiding aan de TUA de kerkelijke vakken aan de Academie binnen de kerken te volgen en zich zo voor te bereiden op het daadwerkelijk predikant zijn binnen de GKN. Daartoe is door de docenten een curriculum opgezet. In het seizoen 2020/2021 zijn op deze wijze voorbereidingen getroffen om in het seizoen 2021/2022 een start te kunnen maken met de concretisering en effectuering van de opleidingsplannen. Er is voor gekozen geen volledige eigen opleiding te beginnen, maar te anticiperen op de eenjarige masteropleiding van de TUA en ook voor de toekomst de band met het RTS levend te houden om waar mogelijk de samenwerking te intensiveren. Het inmiddels bekende curriculum is verdeeld over twee studie jaren. In de praktijk zijn studenten die de eenjarige master aan de TUA volgen daarmee twee tot drie dagen in de week bezig. De andere dagen en dagdelen zijn ze beschikbaar voor fysieke colleges bij de docenten aan de AvGT en voor het voorbereiden van de tentamens en studieopdrachten. Elke vrijdagmorgen wordt college gegeven in de kerkelijke vakken. Daarnaast zijn de studenten bezig met exegesescripties Oude Testament en Nieuwe Testament, praktijklessen, kerkrecht, studieopdrachten, kerkgeschiedenis, preekvoorstellen en tentamens in verschillende kerkelijke vakken. Daarnaast zijn een jaar lang de studiedagen en blokweken gedaan, maar omdat dit te veel tijd vroeg is besloten voorlopig achter de blokweken een punt te zetten. Dat ze in het rapport terugkomen heeft te maken met de wens van DGK om ook in de bachelorfase meer binnen de eigen opleiding aan te bieden dan alleen de begeleiding. Hoe dat er precies uit moet gaan zien, hopen deputaten en docenten de komende jaren uit te werken in overleg en in samenwerking met de opleiding binnen DGK.

Ds. Van der Wolf spreekt van een dankbare ontwikkeling, de vastere vorm en het intensiveren van de hulpdiensten wat uitgroeide tot een backofficeteam. Het organiseren van verschillende evenementen, het plannen van vergaderingen, het onderhouden van de website met regelmatig nieuwe artikelen, de zorg voor de PR, het indelen van roosters en collegedagen, de administratieve werkzaamheden en het bijhouden van behaalde tentamens, berust nu allemaal bij dit team dat aan de opleiding de naam Academie voor Gereformeerde Theologie verbonden heeft.

De AvGT kreeg als instituut binnen de GKN vastere vorm met de opening van het academisch jaar aan het begin van het vorige seizoen. De hoofddocenten doen aan het eind van het cursusjaar schriftelijk verslag aan deputaten van hun werkzaamheden, hun eigen studie, de vorderingen en de ontwikkeling van de opleiding. Er is een goede samenwerking met het RTS. Dit biedt ook mogelijkheden van coöperatie met andere kleine gereformeerde opleidingen in Europa, zoals in Letland, Oekraïne, Engeland en andere Europese landen. Langzaam komt die samenwerking op gang. We staan als kerkverband niet alleen. We zijn ook niet de enige met weinig mogelijkheden om een goede invulling te geven aan een theologische opleiding. Meer samenwerking zou een verantwoorde mogelijkheid zijn, te meer daar de ontwikkelingen binnen de CGK op dit moment onzeker zijn en onzeker is wat er in de

toekomst aan mogelijkheden binnen de TUA overblijft. Het is nu meer dan ooit de tijd dat we vanwege het evangelie van Jezus Christus en onze taak als kerk om dat evangelie te verspreiden, contact te zoeken met betrouwbare instituten. Om deze taken verantwoord uit te kunnen voeren, is er vooral tijd nodig om te kunnen studeren, contacten te kunnen onderhouden en de kerk te dienen.

Docenten ondersteunen de voorstellen van deputaten om uit te kunnen breiden, zowel in middelen als in mogelijkheden. Vanwege de ontwikkelingen in ons eigen kerkverband en de kerkverbanden om ons heen is het goed nu nog niet te veel vast te leggen, maar deputaten de mogelijkheid te geven om de opleiding uit te bouwen en in samenwerken met DGK onder Gods zegen nog verder gestalte te geven.

Ter verduidelijking wordt gevraagd naar de tijdsduur van de eenjarige master aan de TUA in combinatie met de eigen opleiding. Totaal gaat het om twee en een half jaar. Het gaat in beide gevallen om een opleiding in deeltijd.

Gevraagd wordt wat de academische waarde is van de eenjarige masteropleiding aan de TUA voor studenten die de opleiding volgen tot de dienst des Woords. Aan de opleiding is een mastertitel verbonden. Dat wil zeggen dat de student op een wetenschappelijke manier, op academische niveau, weet om te gaan met wat hij in zijn eigen werkveld tegenkomt en dat er de mogelijkheid is om door te studeren en zich verder te bekwamen. Het gaat om de kwaliteit van denken en optreden.

Ds. Visser vertelt als docent iets over de studenten. Er zijn op dit moment 3 studenten. Een moet zijn bachelor nog afronden en de andere twee zijn bezig met hun master. Eén student krijgt naar verwachting binnenkort zijn mastertitel. DGK heeft twee studenten die daar opgeleid worden. De DGK is gekomen met een hulpvraag. Over de invulling daarvan en het gaan samenwerken wordt gesproken.

Ds. Visser wijst op het belang van de openbaringsgeschiedenis. Een vak waar de TUA weinig aandacht aan besteedt. Om daar toch invulling aan te geven komt de studieweek weer terug zodat in de zes jaar dat de studenten bij ons zijn, hen het nodige meegegeven kan worden. Ds. Visser pleit ervoor dat onze studenten goed opgeleid worden. Ze komen midden in de wereld van vandaag te staan. Er komt veel op ze af en ze krijgen te maken met een mondige gemeente.

Deputaten en docenten van DGK en GKN hebben naar elkaar hun opleiding gepresenteerd en daarbij als uitgangspunt gehanteerd: eerbieding luisteren naar de Schrift gebonden aan de aangenomen belijdenisgeschriften, maar ook wetenschappelijk verantwoord en in rapport met onze tijd.

Als we geen eigen opleiding zouden hebben, heb je ook niet de mogelijkheid om zoveel te studeren. Je kunt kijken naar het programma, maar dat is het niet alleen. Er moet gestudeerd worden en niet zo'n klein beetje ook.

Gevraagd wordt naar de winst en bedoeling van samenwerking met opleidingen in het buitenland voor docenten en studenten. Het is belangrijk dat er een eigen opleiding is in de eigen omgeving. Dat betekent niet dat we geen hulp en samenwerking zouden zoeken in het buitenland. Bv. dat een docent gevraagd zou worden om bij ons een college te verzorgen, of dat omgekeerd een van onze docenten in het buitenland colleges verzorgt. Die uitwisseling is er nu al over en weer met het RTS. Ook studenten zouden een periode in bv. Hamilton kunnen studeren. Onze docenten zijn uitgenodigd voor een congres in Boedapest met opleiders uit verschillende Europese landen.

Gevraagd wordt of onze polsstok wel lang genoeg is. Onze mogelijkheden zijn beperkt. Maar zover ze reiken moeten we ze ook gebruiken.

Gevraagd wordt wat de mogelijkheden zijn om via de digitale weg studenten colleges te laten volgen in bv. Hamilton.

Deputaat Groeneveld vertelt het een en ander over de gesprekken, contacten en samenwerking met deputaten van de DGK. Over en weer is de opzet en invulling van de opleidingen gepresenteerd. DGK regelt de hele opleiding zelf. Op dit moment ligt bij DGK het accent vooral bij de bacheloropleiding, terwijl het bij de GKN juist gaat om de master en het in de bachelor alleen gaat om begeleiding. Daardoor was het ook moeilijk te voldoen aan de hulpvraag van DGK. Het advies van GKN aan de

studenten is de bachelor geheel te volgen aan de TUA. DGK-deputaten hebben vastgesteld dat alles zelf doen te veel is voor het kleine kerkverband. Nagedacht wordt hoe in de toekomst gezamenlijk vormgegeven kan worden aan het opleiden. DGK-deputaten hebben meegekeken en zijn met reacties gekomen bij het opstellen van het rapport dat nu op de synodetafel ligt. Zij hebben het rapport ook ontvangen. Het is nu afwachten of deputaten op de synode van DGK het mandaat krijgen om verder met GKN te spreken over de invulling van de opleiding.

Gevraagd wordt naar de rol van deputaten en docenten in het werven van studenten. Is er zicht op de behoefte aan predikanten? Voor het werven moet je wel een duurzame toekomst kunnen bieden. Maar het is zeker een taak vanuit de opleiding. Met de eenwording van DGK en GKN komt er meer zicht op de behoefte. Het is volgens artikel 19 van de kerkorde vooral ook een taak van de kerken.

Bespreking

Gevraagd wordt naar de instructie van deputaten voor het instellen van de AvGT.

Die instructie is er niet. Het is zo gegroeid vanuit de vraag van studenten en de mogelijkheid om aan de TUA een eenjarige masteropleiding te volgen. Het is nu aan de synode om uit te spreken of het instellen van de AvGT een goede invulling is geweest.

Gevraagd wordt of het niet beter is om in plaats van het voorstel de werkverdeling 40-40% te wijzigen in 40-60%, een uitbreiding met 20%, voor te stellen. Dan blijf je flexibel en kun je de 20% zo nodig ook op een andere manier invullen. Deputaten denken dat het wijzigen van de omschrijving van dit voorstel in een uitbereiding van 20%, een goede zaak is.

Gevraagd wordt naar de beoordeling door de synode van de kwaliteit van het voorgestelde programma in vergelijking met de predikantenmaster van de TUA. Wat is nodig en wat biedt de TUA. Daarover staat niets in het rapport. Ook mist afgevaardigde een advies van een onderwijsdeskundige als een kwaliteitswaarborg. Docenten geven aan dat bij het opstellen van het programma en het curriculum gekeken is naar studieprogramma's van de verschillende andere opleidingen en instellingen. Daarop is doorontwikkeld en o.a. gekeken naar de situatie van vandaag, hoe bepaalde vakken aan de TUA worden ingevuld en naar wat er mogelijk is binnen de beschikbare studietijd. Docenten onderkennen dat de kwaliteit van het programma moeilijk door de afgevaardigden te beoordelen is.

Er wordt op gewezen dat bij de ontwikkeling van het eigen onderwijs de gesignaleerde ontkenning van de klassieke Godsleer door prof. Huygen een belangrijk rol heeft gespeeld bij de vraag naar dogmatiek, systematische theologie. Bij de doelstelling in het rapport zie je dat terug wanneer er gesproken wordt van de gereformeerde leer en het gereformeerde geweten. Als je dan kijkt naar hoe de AvGT vorm krijgt, zijn het vooral de praktische vakken en wordt het leeraspect gemist.

Docenten geven aan dat het toetertijd in 'Lezen en laten lezen' ging om de hermeneutiek in combinatie met de dogmatiek. Daar werd toen aandacht voor gevraagd als voorbeeld om aan te geven dat je studenten daar zomaar niet aan mag overleveren. In de blokweken is er dan ook alle aandacht aan besteed. Opgemerkt wordt dat wanneer er een student is die de 3-jarige opleiding aan de TUA wil volgen, daar niets op tegen is. Ook nu doet een student dat.

Gevraagd wordt of de genoemde bedragen van € 65.000 en €12.500 realistisch zijn tegen de achtergrond van wat de kosten nu al zijn, de voorgestelde uitbreiding, de kosten van de organisatie en samenwerking met het buitenland. Deputaten geven aan dat er een stuk onzekerheid is ook t.a.v. de gesprekken met DGK en de uitbreiding. Daarom is het nu moeilijk om een totaalbedrag te noemen en houden deputaten het bij de genoemde bedragen, die dan nog wel zoals afgesproken is geïndexeerd moeten worden.

In de tweede ronden worden er twee tegenvoorstellen ingediend omdat afgevaardigde er niet van overtuigd is dat wanneer het gaat om de predikantsmaster, dit niet gewoon de predikantsmaster aan de TUA zou kunnen zijn met een stuk opleiding en begeleiding vanuit de kerken. Het lijkt er nu op dat we als kerkverband met een eigen opleiding starten. Voorgesteld wordt te besluiten:

1. De bedoeling van de AvGT terug te brengen in de oorspronkelijke bedding van de *begeleiding* van studenten.
Dit door de deputaten te instrueren om in samenwerking met de TUA de onderwijsprogramma's zodanig op elkaar af te stemmen dat studenten de driejarige predikantsmaster van de TUA kunnen benutten in combinatie met een stuk academische vorming in gereformeerde theologie door de docenten van de GKN en met het benutten van de mogelijkheid om de masterspecialisatiemodule invulling te geven aan een gereformeerde theologische instelling in binnen- of buitenland. Om zo een wetenschappelijke, confessionele, en breed georiënteerde vorming voor toekomstige predikanten te waarborgen.

De studenten zou dan geadviseerd kunnen worden de driejarige opleiding aan de TUA te doen.

Verder wordt voorgesteld:

2. De bestaande regelingen met betrekking tot de begeleiding van studenten te handhaven, totdat een adequate vergelijking met het onderwijsprogramma van de predikantsmaster van de TUA is gegeven, alsmede een onafhankelijk advies van een onderwijskundige over het voorgestelde studieprogramma.
Om zodoende de nodige omvang en kwaliteit van de begeleiding van de studenten te waarborgen.

De tegenvoorstellen worden gesteund zodat ze meegenomen kunnen worden bij de besluitvorming

Deputaten ontraden de voorstellen. Ze vragen zich ook af of teruggaan nog wel mogelijk is gezien het programma dat een van de studenten nu volgt en het overleg met DGK.

In de derde ronde geeft de indiener van de tegenvoorstellen aan dat het bij deze voorstellen er niet zozeer om gaat alles weer terug te draaien, maar vooral om het afstemmen en integreren van de onderwijsprogramma's.

Er wordt nog op gewezen dat in de tegenvoorstellen veel wordt opgehangen aan de TUA terwijl nu juist de toekomst van de TUA zo onzeker is.

Besluit.

De tegenvoorstellen worden verworpen met 1 stem voor, 9 tegen en 1 onthouding.

Voorstel 1 van deputaten wordt aangenomen met 11 stemmen voor

Voorstel 2 van deputaten wordt aangenomen met 8 stemmen voor, 2 tegen en 1 onthouding

Voorstel 3 van deputaten wordt aangenomen met 8 stemmen voor, 2 tegen en 1 onthouding

Voorstel 4 van deputaten wordt aangenomen met 8 stemmen voor en 3 onthoudingen

Voorstel 5 van deputaten wordt aangenomen met 7 stemmen voor en 4 onthoudingen

Over voorstel 6 zal bij de benoemingen worden gestemd.

Artikel 40. Presentie

Secundus afgevaardigde br. J.W. Meijer verlaat de vergadering en laat zich vervangen door secundus afgevaardigde br. D. Vonkeman. De preses heet hem welkom en verzoekt hem door te gaan staan in te stemmen met de belijdenis.

Br. Vonkeman betuigt zijn instemming door te gaan staan.

Artikel 41. Rapport synodecommissie Zorg Seksueel Misbruik

(agenda 7.)

Materiaal

6.2.5. Classis Noord juni 2023 d.d.02 september 2023, voorstel deputaten Zorg Seksueel Misbruik in kerkelijke relaties

6.2.6. Classis Noord juni 2023 d.d.02 september 2023, instructie interne vertrouwenspersoon

6.2.7. Classis Noord juni 2023 d.d. 02 september 2023, profielschets van de vertrouwenspersoon

6.2.9. Classis Zuid juni 2023 d.d. 05 september 2023, voorstellen inzake seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag

6.2.10. synodecommissie d.d. 08 december 2023, voorstel ZSM (bijlage M.)

Voorstellen

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Nederland, bijeen te Harderwijk op 16 december 2023, besluit:

- Besluit 1 om aan te sluiten bij een bestaand meldpunt inzake seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag
- Besluit 2 om aansluiting te zoeken bij het Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties
- Besluit 3 een deputaatschap in te stellen, bestaande uit tenminste twee broeders en twee zusters uit de kerken van het kerkverband, dat de volgende taken heeft:
- a. de aansluiting bij het landelijke Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties te regelen;
 - b. vier interne vertrouwenspersonen (zo mogelijk twee vertrouwenspersonen per classis), te weten twee broeders en twee zusters uit het eigen kerkverband, te zoeken en te benoemen, dan wel als zodanig ter benoeming aan de respectievelijke classes voor te stellen;
 - c. informatie te laten inwinnen en onderzoek te laten doen naar het instellen van een professioneel en ervaren deskundige als gemeentebegeleider;
- Besluit 4 in totaal voor de komende drie jaren een budget van maximaal € 1.000 per vertrouwenspersoon beschikbaar te stellen t.b.v. opleiding en het verwerven van informatie
- Besluit 5 het door deputaten begeleiden in de opstartfase van de vertrouwenspersonen en de eventueel benoemde gemeentebegeleider
- Besluit 6 bijgevoegde Instructie interne vertrouwenspersoon en Profielschets van de vertrouwenspersoon als kader voor de vertrouwenspersonen te hanteren

Bespreking

Alle afgevaardigden gaan ermee akkoord dat alleen het voorstel van de synodecommissie waarin de voorstellen van de classis Noord en de classis Zuid zijn verwerkt in bespreking wordt gegeven. De commissie geeft aan dat het voorstel zoals het er nu ligt tot stand gekomen is o.a. in overleg met deputaten van DGK. De voorstellen 1 en 2 sluiten aan bij de besluiten die DGK heeft genomen. Het is de bedoeling dat eind januari verder overleg met DGK-deputaten ZSM plaats vindt.

Opgemerkt wordt dat bij voorstel 1 sprake is van een bestaand meldpunt en dat bij voorstel 2 het meldpunt met name wordt genoemd.

Besluit

De synode besluit de voorgestelde besluiten 1 t/m 6 over te nemen.

Artikel 42. Rapport synodecommissie archiveren

(agenda 8.8.i./j.)

Materiaal

6.11.1. Gereformeerde Kerk Harderwijk d.d. 20 september 2023, rapport controle archief GKN (bijlage La)

6.11.2. Synodecommissie d.d. 13 december 2023, voorstel archiveren (bijlage Lb.)

Voorstellen

De GS Kampen 2023 besluit een commissie te benoemen met de opdracht de eerstvolgende synode te dienen met een voorstel voor het op een verantwoorde en doelmatige manier archiveren, beheren, bewaken en in stand houden van het archief van de GKN.

De commissie zal hierbij invulling geven aan tenminste alle punten die de commissie voor het nazien

van het archief heeft genoemd, dan wel hier gemotiveerd niet aan voldoen.
Voor het aanvragen van advies is budget beschikbaar.
Daarnaast heeft de commissie de opdracht om het huidige archief veilig te stellen.

Besluit

De synode besluit een commissie in te stellen als voorgesteld.

Artikel 43. Brieven HGK-BS

(agenda 8.d.)

Materiaal

6.6.2. Hersteld Gereformeerde Kerk Bunschoten-Spakenburg d.d.5 november 2021, instemming rapport deputaten ACOBB/EGB d.d. 20 september 2021 (bijlage Fb.)

6.6.9. Hersteld Gereformeerde Kerk Bunschoten-Spakenburg d.d. 30 oktober 2023, deelnemen aan te vormen kerkverband (bijlage Fb.)

6.6.11. HGK-BS d.d. 12 december 2023, verzoek toetreden kerkverband

6.6.12. HGK-BS d.d. 12 december 2023, brief GKN DGK

Ontvankelijkheid

De brieven van HGK-BS van 5 november 2021 en 30 oktober 2023 zijn voor aanvang van de synode ontvangen. Het schrijven van 12 december 2023 na aanvang van de synode op 4 november 2023.

Bespreking

De HGK-BS schrijft op 30 oktober 2023 graag vanaf het begin deel te willen uitmaken van het te vormen kerkverband van DGK en GKN. De weg voor aansluiting loopt via de classis. Op dit moment zijn dat de classis Zuidwest van DGK en de classis Zuid van de GKN. De synode zal na overleg met DGK de HGK-BS als synode of via deputaten daarop wijzen en daartoe hartelijk uitnodigen.

Artikel 44. Notitie voorbereiden volgende synode

(agenda 8.g.)

Materiaal

6.9.1. Deputaat-scriba d.d.23 september 2023, werkzaamheden GS 3 oktober 2020 – GS Kampen 2023 (K.),

6.9.2. Deputaat-scriba d.d.11 december 2023, notitie voorbereiden volgende synode

6.5.4. Deputaten Buitenlandse kerken d.d.15 september 2023, Rapport (voorstellen Ea)

Aanbevelingen

1. Toekennen aan samenroepende kerk en de deputaat-scriba van de volgende extra bevoegdheden:
De bevoegdheid van de samenroepende kerk om aan de hand van de ingekomen stukken en de te behandelen zaken, in overleg met de deputaat-scriba een concept werkschema voor de synode op te stellen.
2. De bevoegdheid van de samenroepende kerk in overleg met de deputaat-scriba en indien wenselijk met betrokken deputaatschappen, vastleggen van enkele vergaderdata/zittingsdagen.
3. De bevoegdheid van de samenroepende kerk en op aangeven van en in overleg met betreffende deputaatschappen en de deputaat-scriba, uitnodigen van derden als gasten of waarnemers voor synodezittingen waar zaken aan de orde komen waar zij op de een of andere manier bij betrokken zijn.
4. Het publiceren van de rapporten en verslagen van de deputaatschappen en commissies op de GKN-site voor zover deze niet vertrouwelijk zijn.

Besluit

De synode kan zich vinden in de aanbevelingen 1 t/m 4 en spreekt uit dat de samenroepende kerk in deze lijn handelt.

Overwegingen

1. Ten aanzien van de voorstellen onder F in het rapport van deputaten Buitenlandse kerken wordt in overweging gegeven:
Het uitnodigen van kerken in het buitenland waarmee een zusterkerkrelatie wordt onderhouden is geregeld in art. 6 van het Huishoudelijk Reglement. Het uitnodigen van kerken in het buitenland waarmee een correspondentierelatie wordt onderhouden is volgens de op 1 december door de synode genomen besluiten een zaak van deputaten Buitenlandse kerken. Dat geldt ook voor kerken waarmee een vriendschapsrelatie wordt onderhouden, maar dan alleen in uitzonderingsgevallen. Natuurlijk kunnen die uitnodigingen op aangeven van deputaten Buitenlandse kerken net zo gaan als in art 6 van het Huishoudelijk Reglement.
2. Als het om gastvrijheid gaat ligt het voor de hand dat deputaten Buitenlandse kerken het reizen, verblijven e.d. rechtstreeks afstemmen met de betrokkenen. Deputaten hebben de contacten, kennen vaak de mensen en kunnen dan gerichte afspraken maken. Het is niet zinvol dat via via te gaan regelen.
3. Het is niet onbelangrijk ook broeders die door de week aan het werk zijn in staat te stellen als afgevaardigde deel te nemen aan synodevergaderingen. Een aantal dagen aaneengesloten als synode bij elkaar komen past daar niet bij. Een keer een vrijdag en een zaterdag aaneengesloten zou misschien nog kunnen.

Besluit

De synode stemt in met de overwegingen 1 t/m 3.

Artikel 45. Benoemingen

(agenda 9.)

Voor het doen van benoemingen gaat de synode in comité

Besluit

- De synode besluit in de deputaatschappen:

Appelzaken

br. E.J. van Baardewijk te benoemen als deputaat Appelzaken
ds. F.J. Bijzet te benoemen als deputaat Appelzaken
zr. D.R. Buist-Biewenga te herbenoemen als deputaat Appelzaken
br. L. Buit te herbenoemen als deputaat Appelzaken
br. J.W. Meijer te herbenoemen als deputaat Appelzaken
br. G.H. Werkman te herbenoemen als deputaat Appelzaken,

Begeleiding studenten

br. L. Groeneveld te herbenoemen als deputaat Begeleiding studenten
br. J. F. Horst te benoemen als deputaat Begeleiding studenten
br. G. Kolbeek te benoemen als deputaat Begeleiding studenten
ds. H.J. Visser te benoemen als deputaat Begeleiding studenten

Buitenlandse kerken

br. L. Buit te benoemen als deputaat Buitenlandse kerken
ds. H. Drost te benoemen als deputaat Buitenlandse kerken
br. M. Tj. Faber te benoemen als deputaat Buitenlandse kerken

ds. A. Jongeneel te herbenoemen als deputaat Buitenlandse kerken
ds. J.R. Visser te herbenoemen als deputaat Buitenlandse kerken
ds. R. Douma te benoemen als secundus deputaat Buitenlandse kerken
br. K. Wezeman te benoemen als secundus deputaat Buitenlandse kerken
ds. R. van der Wolf te benoemen als secundus deputaat Buitenlandse kerken
br. E. Haaksma te benoemen als secretaris deputaten Buitenlandse kerken

Eenheid gereformeerde belijders

ds. R. Douma te benoemen als deputaat Eenheid gereformeerde belijders
br. J. Hartog te herbenoemen als deputaat Eenheid gereformeerde belijders
ds. L. Heres te herbenoemen als deputaat Eenheid gereformeerde belijders
ds. A. Jongeneel te herbenoemen als deputaat Eenheid gereformeerde belijders
br. H. Nijman te benoemen als deputaat Eenheid gereformeerde belijders
ds. J.R. Visser te herbenoemen als deputaat Eenheid gereformeerde belijders
ds. R. van der Wolf te herbenoemen als deputaat Eenheid gereformeerde belijders

Commissie Financieel Beheer

br. C.G. Broeks te herbenoemen als deputaat Commissie Financieel Beheer
zr. A.M. Prins te herbenoemen als deputaat Commissie Financieel Beheer
br. C. Tillema te herbenoemen als deputaat Commissie Financieel Beheer
zr. G. van der Wolf te benoemen als deputaat Commissie Financieel Beheer

Artikel 49 Kerkorde

dr. A. Bas te herbenoemen als deputaat Artikel 49 Kerkorde
ds. A. Jongeneel te herbenoemen als deputaat Artikel 49 Kerkorde
ds. J.R. Visser te herbenoemen als deputaat Artikel 49 Kerkorde
ds. R. van der Wolf te herbenoemen als deputaat Artikel 49 Kerkorde
ds. R. Douma te benoemen als secundus deputaat Artikel 49 Kerkorde
ds. P. Helmus te benoemen als secundus deputaat Artikel 49 Kerkorde
ds. L. Heres te benoemen als secundus deputaat Artikel 49 Kerkorde

Scriba

br. J.F. de Leeuw te herbenoemen als deputaat-scriba
br. E. Haaksma te benoemen als secundus deputaat-scriba

Vorbereiding eenwording DGK GKN

br. J.F. de Leeuw te benoemen als deputaat Vorbereiding eenwording DGK GKN
br. H. Nijman te benoemen als deputaat Vorbereiding eenwording DGK GKN
ds. J.R. Visser te benoemen als deputaat Vorbereiding eenwording DGK GKN
ds. R. van der Wolf te benoemen als deputaat Vorbereiding eenwording DGK GKN
br. H. Aartsma te benoemen als secundus deputaat Vorbereiding eenwording DGK GKN

Zorg inzake Seksueel Misbruik

de benoemingen van 4 deputaten en 4 vertrouwenspersonen op een later moment te doen plaats vinden

- De synode besluit in de commissies:

Archief GKN

br. J.W. Meijer te benoemen als lid van de commissie Archief GKN
br. A. Neelis te benoemen als lid van de commissie Archief GKN

Hulp plaatselijk kerkenraden

De benoemingen in deze commissie op een later moment te doen plaatsvinden

- De synode besluit als controlerende kerken aan te wijzen:

Archief GKN

GK Kornhorn voor het controleren van het archief van de GKN bij de archiefbewarende kerk

Quaestor CFB

GK Zuidhorn e.o. voor het controleren van de boeken en bescheiden van de quaestor van de CFB

RTS

GK ZO Groningen voor het controleren van de boeken en bescheiden van commissie Heidelberg van de steunverlenende kerk voor het RTS

Artikel 46. Afspraken behandeling rapport deputaten Appellzaken

(agenda 8.a.)

Materiaal

6.3.5. Deputaten Appellzaken, d.d. 11 december 2023, rapport.

Besluit

De synode besluit de behandeling van het rapport van deputaten in comité te behandelen in een zitting op zaterdag 27 januari 2024 die begint om 9.30 uur. Daarbij zullen alleen de afgevaardigden van de classis Noord aanwezig zijn, voor zover deze niet betrokken zijn geweest bij de appellzaak.

Artikel 47. Volgende zitting

De gereserveerd datum, 13 januari 2024, vervalt. Dit mee in verband met het bijeenkomen van de DGK-synode op 13 januari. Afsproken wordt dat de volgende zitting zal zijn op 27 januari 2024.

Die zitting begint om 9.30 uur. Dan zal het rapport van deputaten appellzaken behandeld worden door de afgevaardigden van de classis Noord. Om 11.00 uur wordt de vergadering dan in voltallige samenstelling voortgezet.

Aan de orde komt dan een verslag van de contacten en gesprekken met DGK m.b.t. de eenwording. Er staat op 18 december al een afspraak gepland met deputaten ACOBB waar het moderamen een toelichting zal geven op de door de synode genomen besluiten 3, 4 en 5 inzake het proces van samengaan van DGK en GKN. Afsproken wordt dat wanneer de DGK-synode om een toelichting vraagt, het moderamen daartoe gemachtigd is. Afhankelijk van de besluiten van de DGK synode zal op de 27^e verder gesproken worden over de afstemming en invulling van voorstellen zoals door de synode besloten.

Veder staan voor de 27^e dan nog op het programma de agendapunten

- Persoonlijke rondvraag (10)
- Aanwijzen samenroepende kerk, vaststellen datum, tijd en plaats volgende synode (11)
- Procedure vaststellen Acta (12)
- Censuur naar art 48 KO (13)
- Sluiting (14)

Artikel 48. Schorsing

Nadat br. J. de Vries is voorgegaan in dankgebed schorst de preses de vergadering tot 27 december 9.30 uur.

Artikel 49. Heropening 27 januari 2024

De assessor opent de vergadering. Hij laat Psalm 97:1 zingen, gaat voor in gebed en leest Romeinen 14:7-19. Hij heet de afgevaardigden van de classis Noord, die zijn aangewezen om het appel van br. E. B. tegen het besluit van de classis Zuid te behandelen, welkom. Omdat ds. L. Heres (als secundus van ds. R.

van der Wolf) en br. J.F. Bos (als secundus van br. H. Aartsma) voor het eerst als afgevaardigden aanwezig zijn, betuigen zij, op verzoek van de assessor, door op te staan hun instemming met de belijdenis. Tenslotte heet de assessor ook deputaten appenzaken welkom.

Artikel 50. Deputaten Appenzaken

(agenda 8.a.)

Materiaal

6.3.5. Deputaten Appenzaken, d.d. 11 december 2023, rapport

Comité

Voor de behandeling van het bezwaarschrift van br. EB tegen de uitspraak van de classis Zuid d.d. 6 oktober 2022, inzake en bezwaar van br. SK tegen het handelen van de kerkenraad van GK Zwolle e.o. gaat de vergadering in comité. De afgevaardigden van de classis Zuid maken geen deel uit van de vergadering. Om 11.00 uur wordt de behandeling van het bezwaarschrift onderbroken en het comité opgeheven. Na de schorsing vermeld in artikel 54 van deze acta, wordt de behandeling van het bezwaarschrift in comité voortgezet.

Artikel 51. Voortzetting vergadering

Nadat alle afgevaardigden hun plaats hebben ingenomen heet de preses, ds. J.R. Visser, de afgevaardigden en allen die op de publieke tribune de vergadering bijwonen welkom. In het bijzonder worden welkom geheten ds. P. Heres, ds. M.A. Sneep en br. J. Wieringa die op uitnodiging als leden van het moderamen van de GS DGK Dalfsen 2024 aanwezig zijn. De preses nodigt hen uit zitting te nemen aan de vergadertafel.

De preses leest Efeze 2:8-22 en spreekt een kort openingswoord.

Als je nu naar dit gedeelte kijkt en ziet waar wij mee bezig zijn, dan is het niet zo dat een van de twee heiden is en de anderen geen heidenen zijn. Maar dan is het wel duidelijk dat er mensen zijn die bouwen op het fundament van apostelen en profeten. Dat wij kerken zijn die daarop bouwen en die dat ook als norm en uitgangspunt voor hun bestaan hebben. En daarin hebben we elkaar erkend. Erkend dat wij staan op dat fundament van apostelen en profeten. En dat betekent dat wij onze vereniging in Christus hebben, in niemand anders. En als hier dan staat dat ook de vijandschap en ook de geboden (en dan gaat het niet om het gebod, om de 10 geboden, maar om allerlei bepalingen die er waren), die bepalingen die er voor het volk Israël waren, die worden aan de kant geschoven. Niet dat ze geen betekenis hebben, maar ze maken geen scheiding meer. Want daar is de eenheid, het een zijn in Christus. Dat hebben we na elkaar uitgesproken. We zijn heel erg blij dat ook de synode van de DGK dit heeft uitgesproken. Dat is ook het fundament van ons gesprek. Daar komen we niet meer op terug. Dat hebben we allebei besloten. Het gesprek gaat over dingen die daaronder liggen en daar vragen wij de hulp en de leiding van Gods geest bij. Als broeders die samen wonen, die samen bij Christus zijn. Als je denkt aan Christus, die tussen die 7 gemeenten loopt in Openbaring 1, dan is daar nog helemaal niet erg formeel iets, maar ze zijn een in Christus en van daaruit horen ze bij elkaar en komen ze bij elkaar. Laten we samen bidden dat de Here ons vandaag zal zegenen.

Nadat de preses is voorgegaan in gebed wordt Gezang 32: 1 en 2 gezongen.

Artikel 52. Staat van vereniging DGK en GKN, afstemming proces

(agenda 8.d.)

Materiaal

US 2023 12 04 Schrijven aan GS DGK Dalfsen 2024 inzake door GS Kampen 2023 genomen besluiten

6.6.14. Persbericht van GS DGK Dalfsen 2024 over genomen besluiten eenheid DGK-GKN

Toelichting

Na de wederzijds uitgesproken erkenning doet de synode van DGK het voorstel om bij elkaar te gaan zitten en samen te bespreken hoe we komen tot kerkverbandelijke eenheid. De GKN zegt dat we in staat van vereniging zijn, DGK spreekt van kerkelijk één zijn. In beide gevallen is er nog geen sprake van kerkverbandelijke eenheid. Maar dat willen we nu juist wel. Vandaag gaat het over de weg daarnaartoe. De preses nodigt ds. Sneep uit om een toelichting te geven.

Eerst bedankt ds. Sneep de voorzitter voor de gesproken woorden en de uitnodiging om hier vandaag aanwezig te zijn. Hij hoopt dat het net zo opbouwend wordt als vorige week. En vervolgt dan: *We zijn dankbaar dat de Here ons zover heeft gebracht. Wij hebben vorige week als synodevergadering drie besluiten genomen. Allereerst de besluiten een en twee, die u al eerder genomen heeft. En dat is dan ook, zeg maar het uitgangspunt voor het vervolg. Het is goed om dat wel te benadrukken, dat we samen een zijn in Christus. We hebben het net gelezen en erover gezongen, dat dit een geestelijke eenheid is die we met elkaar mogen hebben in Christus. Dat maakt dat je elkaar dus ook kunt vertrouwen. En vanuit dat vertrouwen, dat we dus ook in u hebben en mogen hebben, hebben we ons besluit 3 geformuleerd. Om vanuit die vaste basis vanuit het fundament van Schrift en belijdenis, dan ook samen verder te kijken hoe we nu die eenheid, die een geestelijke eenheid is, ook zichtbaar maken naar de buitenwereld, naar elkaar en ten dienste van elkaar en tot eer en glorie van Gods naam. Daarom hebben wij besluit 3 zo geformuleerd, dat wij u een krachtige en een warme hand reiken om samen te zoeken naar wat de beste manier is om de kerkverbanden in elkaar te laten smelten. Vandaar besluit 3, om met elkaar zo spoedig mogelijk een gezamenlijke synodevergadering te beleggen om dan, met elkaar om tafel, in alle rust en vertrouwen verder te praten over hoe we de vereniging van beide kerkverbanden kunnen vormgeven. Dat is kort gezegd de toelichting.*

De preses vult aan dat in Dalfsen nog geopperd is om de vergadering een besloten vergadering te laten zijn zodat het gesprek in alle rust kan plaatsvinden.

Bespreking.

De reacties op het voorstel om samen als afgevaardigden van de beide synoden om tafel gaan zitten en te bespreken hoe en wat de beste manier is om de vereniging van beide kerkverbanden vorm te geven, zijn positief. Gevraagd wordt hoe zo'n vergadering zich verhoudt tot de huidige synoden en wat een gezamenlijke synodevergadering is. De bedoeling is om samen te vergaderen en te overleggen en voorstellen te bespreken en dan aansluitend afzonderlijk gelijklopende besluiten te nemen. Gevraagd wordt naar hoe de voorstellen van besluit 3 en 4 door de DGK synode zijn ontvangen en waarom bijvoorbeeld het voorstel van besluit 4 niet is overgenomen, met name het daarin genoemde deputaatschap. Vanuit het moderamen van de DGK-synode wordt erop gewezen dat eenzelfde vraag gesteld zou kunnen worden aan de GKN: waarom het voorstel van besluit 3 van deputaten niet is overgenomen. In ieder geval is besluit 3 van DGK genomen tegen die achtergrond. Daarbij is er vooral gelet op het voorkomen van vertraging door eerst weer afzonderlijke synoden. Daarom het voorstel om bij elkaar te gaan zitten en dan samen te overleggen. Dan kan ook wat in de voorstellen van 3 en 4 genoemd wordt, aan de orde komen. En is als uitkomst een deputaatschap als in besluit 4 denkbaar. Maar het belangrijkste is dat nu de besluiten 1 en 2 zijn uitgesproken, de eenheid ook spoedig zichtbaar wordt. Desgevraagd geeft het moderamen van de GKN aan dat besluit 5 blijft staan en ook zal worden ingebracht. Ook besluit 3 en 4 zijn niet van tafel. Gememoreerd wordt dat deputaten ACOBB een heel eind meegingen met wat er staat in die voorstellen en dat in de DGK-synode ook gewezen werd op de mogelijkheid zoals het eerder in 2016 ging bij de GKN: we laten alles achter ons en maken een nieuwe start. Dat kan in het gesprek allemaal worden ingebracht. Er is geen twijfel meer over hoe beide kerkverbanden erin staan. Beide zijn we erop gericht dat de vereniging van de kerkverbanden spoedig tot stand komt. Het vertrouwen is er en dan ligt het vergader technisch ook het meest voor de hand om samen te vergaderen. Kerkrechtelijk moet het ook kloppen, daarom worden nog wel afzonderlijk besluiten genomen. Ook moet er de mogelijkheid zijn van appel op de eigen synode.

Voorstel

Het moderamen stelt aan het begin van de tweede besprekingsronde aan de synode voor om uit te spreken:

De synode GS Kampen 2023 besluit:

1. Dat de afgevaardigden van de beide synoden, GK Kampen 2023 en DGK Dalfsen 2024, samen in besloten zitting overleggen over de beste manier om de vereniging van beide kerkverbanden vorm te geven.
2. Dat meteen na het overleg van beide synoden, de synoden afzonderlijk hierover besluiten.
3. Dat de twee moderamina de vergadering voorbereiden. De vergadering zal over zes weken worden gehouden. Twee weken voor de vergadering informeren de moderamina de beide synoden over plaats, datum en agenda van het overleg.

Op voorstel van het moderamen van DGK wordt in punt 1 de formulering: “om de vereniging van beide kerkverbanden vorm te geven” in het voorstel verwerkt.

Vervolg bespreking

In de tweede besprekingsronde wordt nog ingegaan op een overweging die meespeelde bij het tot stand komen van de voorstellen van de besluiten 3 en 4. Dit naar aanleiding van de wedervraag vanuit het moderamen van DGK. Sinds het verschijnen van het rapport van ACOBB en EGB twee en een half jaar geleden is er best veel gebeurd. Bijvoorbeeld als het gaat om de contacten met de ICRC en de OPC en t.a.v. de opleiding en het vigerende kerkrecht. Daarover klinkt binnen DGK kritiek op de site “Bouwen en Bewaren”. Wanneer er met het oog op de eenheid binnen DGK behoefte is om over dat soort dingen eerst nog door te praten, moet daar ruimte voor zijn. Die ruimte bieden de voorstellen 3 en 4. Gevraagd wordt hoe DGK daarin staat.

Naar het idee van het moderamen van DGK kon het wel eens zo zijn dat site “Bouwen en Bewaren” meer gelezen wordt buiten het kerkverband van DGK dan erbinnen. Het is geen website van DGK en het leidt binnen de kerken ook niet tot onrust. Het geluid dat daar klinkt is geen afspiegeling van hoe DGK over dingen denkt. We kunnen met elkaar niet in de toekomst kijken; misschien komen er nog wel meer websites. Gewezen wordt op wat er staat in de slotwoorden van de Dordtse Leeregels: dat we elkaar als kerken niet moeten oordelen op grond van particuliere meningen maar aanspreken op de kerkelijke papieren. Gelukkig hebben we dat gedaan en vinden we elkaar op besluit 1 en 2. Dat is ook echt de grond voor de toekomst, waarop we elkaar mogen en moeten aanspreken. Op de tafel van de DGK-synode lag een bezwaar tegen de eenwording met de GKN. Dat ging met name over de contacten van de GKN met de ICRC. Dat bezwaar is door de DGK-synode afgewezen. Ook inhoudelijk. De ICRC is een conferentie, geen kerkelijke vergadering waar kerkelijke besluiten worden genomen. Het bevorderen van eenheid van geloof en volledige broederschap, is een opdracht van Christus om eenheid te zoeken met allen die Jezus Christus als hun zaligmaker aannemen. De CGK beschuldigen van gedogen van dwaling is ongegrond gezien de synodale besluiten van CGK. Als antwoord op de vraag geeft het moderamen van DGK aan dat er geen enkele behoefte is aan nog een afzonderlijk synode om dat soort vraagstukken te bespreken. Binnen de kerk zal er verschillend gedacht worden. Gelukkig hebben we een raam waarbinnen we bewegen, dat is Schrift en belijdenis, en dan kan het zijn dat we van mening verschillen over bepaalde theologische vraagstukken.

De vergadering kan zich vinden in het voorstel van het moderamen. Gewezen wordt op het beantwoorden van de brief van HGK-BS. Afgesproken wordt om die brief ook ter sprake te brengen in het besloten overleg.

Besluit

Het voorstel van het moderamen wordt met algemene stemmen aangenomen.

Artikel 53. Volgende zitting

Besloten wordt het restant van de agenda door te schuiven naar de volgende zitting in directe aansluiting op het gezamenlijke overleg van de afgevaardigden van de GKN- en DGK-synode.

Artikel 54. Schorsing

Nadat ds. R. Douma is voorgegaan in dankgebed, schorst de preses de vergadering tot 16 maart 2024 om 9.30 uur en gaan de afgevaardigden van de classis Noord verder met de behandeling van het bezwaarschrift als genoemd in artikel 50.

Artikel 55. Vervolg deputaten Appellzaken

In comité wordt door de afgevaardigden van de classis Noord verder gesproken over het in artikel 50 genoemde rapport van deputaten Appellzaken. De besluittekst wordt vastgesteld en zal door de scriba aan de partijen worden toegezonden.

Artikel 56. Opening gezamenlijk overleg 16 maart 2024

Voorafgaande aan de 7^e zitting van de synode gaan de afgevaardigden samen met de afgevaardigden van de GS Dalfsen 2024, zoals afgesproken op 27 januari, in besloten zitting in overleg om te spreken over de beste manier om de vereniging van de kerkverbanden van DGK en GKN vorm te geven. Het overleg is voorbereid door de moderamina van beide synoden.

Ds. C. Koster, de preses van de GS Dalfsen 2024 opent om 10.00 uur de bijeenkomst. Hij leest Joh. 19:31-37 en houdt hierover een korte overdenking, laat zingen Gez. 32:1,2,3 en gaat voor in gebed.

Nadat allen, 12 afgevaardigden van de GS Dalfsen 2024, 12 afgevaardigden van de GS Kampen 2023, de adviseur van GS Dalfsen 2024 en de deputaat-scriba van de GKN, hartelijk welkom zijn geheten draagt ds. Koster de leiding over aan de preses van de GS Kampen 2023, ds. Visser.

Artikel 57. Gezamenlijk overleg in besloten zitting

Materiaal

6.6.15 Verantwoording en voorstellen voorbereiding gezamenlijk overleg afgevaardigden GS Kampen 2023 en GS Dalfsen 2024

Bespreking

Nadat er algehele overeenstemming is bereikt over de tekst van de voorstellen, worden deze in stemming gegeven bij de afzonderlijke synoden. De afgevaardigde van de GS Dalfsen 2024 stemmen unaniem voor de voorstellen. Ook de afgevaardigden van de GS Kampen 2023 stemmen unaniem in met de voorstellen.

Rondvraag en sluiting

Nadat er een rondvraag is gehouden sluit ds. C. Koster het besloten overleg af. Hij laat Gezang 35:1-3 zingen en gaat voor in dankgebed.

Impressieverslag

Een impressieverslag van het gezamenlijk overleg van de afgevaardigden van de GS Kampen 2023 en de afgevaardigden van de GS Dalfsen 2024 is verzonden naar de kerken en in de bijlagen opgenomen (bijlage Fe.).

Artikel 58. Zevende en laatste zitting GS Kampen 2023.

Zoals op 27 januari afgesproken worden, direct nadat het gezamenlijk overleg in besloten zitting is afgerond, de nog resterende agendapunten behandeld. Maar eerst maakt de preses dankbaar melding van de besluiten die door afzonderlijke synoden in besloten zitting zijn genomen.

Artikel 59. Besluiten voorbereiding vereniging kerkverbanden.

Ter voorbereiding van het tot stand brengen van de vereniging van de kerkverbanden van DGK en GKN is door de afzonderlijke synoden GS Kampen 2023 en GS Dalfsen 2024 unaniem het volgende besluit genomen:

Besluit

In vervolg op de door de GS Kampen 2023 en de GS Dalfsen 2024 genomen besluiten inzake de wederzijdse erkenning en de vereniging van beide kerkverbanden is op 16 maart 2024 door GS Kampen 2023 en GS Dalfsen 2024 vastgelegd en overeengekomen:

- a. De kerken van De Gereformeerde Kerken (hersteld) (DGK) en de Gereformeerde Kerken Nederland (GKN) erkennen elkaar als ware kerken van Christus die staan en bouwen op het fundament van apostelen en profeten. De erkenning houdt in erkenning van elkaars ambten en ambtsdragers, openstelling van de kansels voor elkaars dienaren van het Woord en aanvaarding van elkaars attestaties. Om het een-zijn in het kerkelijk samenleven vorm te geven besluiten de kerken tot vereniging van de kerkverbanden DGK en GKN.
- b. De kerken erkennen de Heilige Schrift als Gods Woord en willen daarnaar leven. De kerken aanvaarden de belijdenisgeschriften, de Drie Formulieren van Eenheid (de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus en de Dordtse Leerregels), zoals gehandhaafd in hun gezamenlijke geschiedenis. De kerken gebruiken voor haar kerkelijk samenleven de Kerkorde zoals deze door de Gereformeerde Kerken in Nederland in 1978 is vastgesteld. De kerken zullen zich erop toeleggen de bepalingen van deze Kerkorde na te leven zolang ze niet door de generale synode zijn veranderd.
- c. In de erediensten, die verlopen volgens de orde van Middelburg 1933 of Kampen 1975, maken de kerken gebruik van de Herziene Statenvertaling en het Gereformeerd Kerkboek (1984/1985). Daarin zijn opgenomen de 150 berijmde Psalmen en 41 gezangen, de belijdenisgeschriften en liturgische formulieren.
- d. De verschillen die er op het moment van vereniging in de praktijk tussen de kerken zijn ten aanzien van het gebruik van preken in leesdiensten, liturgische formulieren bij openbare geloofsbelijdenis en huwelijksbevestiging¹, het zingen van een aantal gezangen¹, en de wijze waarop de zusters van de gemeente bij het verkiezen van ambtsdragers worden ingeschakeld, zijn niet kerkscheidend en zijn geen belemmering om elkaar als kerken van Christus te aanvaarden en kerkverbandelijk samen te leven. Wanneer kerken, die op een of meer van de hiervoor omschreven punten in de praktijk verschillen, besluiten tot samenvoegen, is het aan de betreffende kerkenraden te overleggen en besluiten hoe hiermee om te gaan.
¹ genoemd in bijlage I
- e. De kerken maken bij de vereniging een nieuwe start. Er is een commissie ingesteld die de gezamenlijke buitengewone synode met een voorstel zal dienen voor het wel of niet aanwijzen van een voorganger als het gaat om de rechtsgeldigheid dan wel de status van door kerkelijke vergaderingen genomen besluiten.
- f. Het na vereniging samenvoegen of herindelen van kerken is een zaak van de betreffende kerkenraden in overleg met de betreffende classis.
- g. Bij het toelaten van nieuwe leden hanteren de kerkenraden het principe van aansluiten bij de dichtstbijzijnde kerk.

- h.** Aan de moderamina van de GS Kampen 2023 en GS Dalfsen 2024 wordt opgedragen voorstellen voor besluitvorming door de gezamenlijke buitengewone synode op DV 5 oktober 2024 voor te bereiden inzake:
- De naam van het verenigde kerkverband (eventueel incl. logo en motto). De kerken worden daarbij in de gelegenheid gesteld met ideeën te komen.
 - De classisindeling van het verenigde kerkverband.
 - Het Huishoudelijk Reglement met regelingen voor de Generale Synode van het verenigde kerkverband.
 - Een Model Huishoudelijk Reglement met regelingen voor de classes van het verenigde kerkverband.
- i.** Aan de onderscheiden deputaatschappen van de DGK en GKN wordt per instructie opgedragen voorstellen voor besluitvorming door de gezamenlijke buitengewone synode op DV 5 oktober 2024 voor te bereiden voor het samenvoegen van elkaar overlappende deputaatschappen (opdrachten I t/m IX). Het coördineren van deze activiteit wordt in handen gegeven van een nieuw in te stellen deputaatschap voorbereiding eenwording (opdracht X).
- j.** Nadat door de gezamenlijke buitengewone synode op 5 oktober 2024 door de afgevaardigden van beide kerkverbanden gelijkkluidende besluiten zijn genomen inzake de voorstellen voor de definitieve inrichting van het verenigde kerkverband, het instellen van dit kerkverband, het overdragen van verantwoordelijkheden, taken, bevoegdheden, verplichtingen, gelden en goederen en het formeel beëindigen van de activiteiten van de huidige kerkverbanden, worden samenroepende kerken aangewezen voor het samenroepen van de classes in november 2024 en de Generale Synode in oktober 2025. Ook wordt het moderamen gemachtigd de uit de genomen besluiten voortvloeiende formele en juridische handelingen te verrichten voor het kerkverband.

Opdrachten en instructies voor de deputaatschappen

Voor het inrichten van het verenigde kerkverband wordt aan de onderscheiden elkaar overlappende deputaatschappen en commissies van DGK en GKN, opgedragen in gezamenlijk overleg een voorstel voor te bereiden voor de besluitvorming door de gezamenlijke buitengewone synode d.d. 5 oktober 2024 voor het samenvoegen van deputaatschappen, commissies, instellingen en activiteiten. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de huidige instructies, taken en verantwoordelijkheden, samenstelling, werkwijze, bezittingen, verplichtingen, voorzieningen en financiële middelen.

Deputaten voorbereiding eenwording zijn verantwoordelijk voor de coördinatie en afstemming met andere deputaatschappen. Deputaten voorbereiding eenwording worden daarvoor maandelijks geïnformeerd over de voortgang. Een definitief voorstel dient eind augustus 2024 ingediend te worden bij deputaten voorbereiding eenwording.

Het volledige besluit incl. de opdrachten en instructies voor de deputaatschappen wordt gestuurd naar de kerken en deputaatschappen en is in de bijlage opgenomen (bijlage Fd.)

Artikel 60. Deputaten Appelzaken, regeling bemiddeling

(agenda 8.a)

Materiaal

6.3.7. Deputaten Appelzaken rapport bemiddeling en time out (bijlage Na. En Nb.)

Toelichting

Binnen de huidige regeling is er ruimte voor bemiddeling maar dit wordt niet expliciet genoemd. Daarom stellen deputaten in hun rapport voor dit in de regeling nader te omschrijven.

Bespreking

Aan het moderamen is opgedragen om samen met het moderamen van de DGK voorstellen te doen voor de Huishoudelijk Reglementen voor het verenigde kerkverband. Daartoe behoren ook appelregelingen. Voorgesteld wordt om het voorstel van deputaten met een positief advies in handen te geven van de moderamina.

Besluit

De synode besluit het rapport en voorstel van deputaten Appellzaken met een positief advies in handen te geven van het moderamen zodat het meegenomen kan worden bij het maken van de voorstellen voor appelregelingen van synode en classes.

Artikel 61. Benoemingen

(agenda 9.)

Voor het doen van benoemingen gaat de synode in comité.

Besluit

De synode besluit te benoemen:

in de deputaatschap **Zorg inzake Seksueel Misbruik in kerkelijke relaties**

- zr. mr. E.P. van Dijk
- br. J. van der Gaast
- zr. M. van Gent-Hamming
- br. H.H. van der Linden

in de commissie **Hulp aan kerkenraden**

- ds. H. Drost
- br. J.F. Horst

in de commissie **Voorganger**

- ds. J.R. Visser
- br. J.F. de Leeuw

De synode respecteert de beslissing van ds. L. Heres en van br. J. Hartog t.a.v. hun herbenoeming als deputaat Eenheid gereformeerde belijders. Besloten wordt de zo ontstane vacature met het oog op het samenvoegen van de elkaar overlappende deputaatschappen van DGK en GKN, niet in te vullen.

Artikel 62. Persoonlijke rondvraag

(agenda 10.)

Ds. Van der Wolf bedankt de preses ds. Visser voor het leiden van de synodezittingen. Dat ging op de wijze van ds. Visser, in een goede sfeer waarbij de afgevaardigden veel ruimte kregen.

Br. Meijer vraagt als deputaat Appellzaken naar de mogelijkheid van scholing, training of het volgen van een cursus. Alle deputaatschappen kunnen bij de CvB een budget aanvragen. Daar kan dit in meegenomen worden.

Br. Veening sluit zich aan bij de woorden van ds. Van der Wolf. Hij heeft een goede tijd gehad en is heel blij met de besluiten die de Here heeft gegeven dat we die hebben mogen nemen.

Artikel 63. Aanwijzen samenroepende kerk

(agenda 11.)

Naar art. 5 van het Huishoudelijk Reglement wordt de Gereformeerde Kerk Kornhorn e.o. aangewezen als samenroepende kerk voor de volgende synode.

Daarvan zal aan de GK Kornhorn e.o. mededeling worden gedaan. Daarbij wordt vermeld dat de synode besloten heeft D.V. op 5 oktober (als streefdatum) een buitengewone synode samen te laten roepen. Dit wordt een gezamenlijke synode, met een door de DGK samen te roepen buitengewone synode, voor het tot stand brengen van de vereniging van beide kerkverbanden.

Artikel 64. Procedure vaststellen Acta

(agenda 12.)

De opmerkingen tot en met de zesde zitting zijn in de Acta verwerkt. Nadat ook de zevende en laatste zitting als concept in de Acta is opgenomen krijgen de afgevaardigden de gelegenheid op- en aanmerkingen in te sturen. Wanneer deze zijn verwerkt worden de Acta vastgesteld en ondertekend door het moderamen. Daarna zullen de Acta worden verspreid en gepubliceerd. Het moderamen wordt gemachtigd de vertrouwelijke Acta vast te stellen en ondertekenen.

Artikel 65. Censuur naar art. 48 Kerkorde

(agenda 13.)

De preses stelt vast dat gedurende synode alles in goede orde is verlopen en dat er geen censuur geoefend hoeft te worden omdat iemand zich zou hebben misdragen.

Artikel 66. Sluiting

(agenda 14.)

Ter afsluiting van de zevende zitting en daarmee van de GS Kampen 2023, laat de preses zingen Psalm 84: 1 en gaat voor in dankgebed. Hij wenst eenieder wel thuis en een gezegende zondag.

Vastgesteld en ondertekend, april 2024.

Preses, ds. J.R. Visser,

Scriba, dr. A. Bas,

Assessor, ds. P. Helmus,

Inhoudsopgave

Art.	Onderwerp	Blz.
1.	Opening 4 november 2023	1
2.	Presentie	1
3.	Verkiezing moderamen	2
4.	Constituering van de vergadering	2
5.	Instemmen met de belijdenis	2
6.	Vorbereiden vergadering	2
7.	Vaststellen agenda	2
8.	Schorsing	3
9.	Heropening 18 november 2023	3
10.	Instellen synodecommissie voorstellen contacten DGK/GKN	3
11.	Rapport deputaten artikel 49 kerkorde	4
12.	Dewputaat-scriba	4
13.	Instellen synodecommissie voorstellen ZSM	5
14.	Regeling examina en spreekconsent	5
15.	Aanvulling regeling examina	7
16.	Varia	8
17.	Rapport deputaten Commissie Financieel Beheer	9
18.	Deputaten CFB, instructie Commissie Financieel Beheer	9
19.	Deputaten CFB, regeling emeritering en AOV GKN	10
20.	Deputaten CFB, herindeling financieel beheer	11
21.	Deputaten CFB, Reglement financiële steun aan studenten	12
22.	Deputaten CFB, mailadressen deputaten	13
23.	Deputaten CFB, controle boeken en bescheiden 2020-2022	13
24.	Deputaten CFB, benoeming leden	13
25.	Deputaten CFB, quotum 2023-2026	14
26.	Schorsing	14
27.	Heropening 1 december 2023	14
28.	Begroeting en presentatie buitenlandse kerken	15
29.	Rapport deputaten Buitenlandse kerken	15
30.	Rapport Steunverlenende kerk voor het RTS	18
31.	Kascontrole Steunverlenende kerk voor het RTS	20
32.	Adresvoerende en archief bewarende kerk	20
33.	Schorsing	21
34.	Heropening 2 december 2023	21
35.	Rapport deputaten Eenheid gereformeerde belijders	22
36.	Aanvulling rapport deputaten Eenheid gereformeerde belijders	33

37	Schorsing	34
38	Heropening 16 december 2023	34
39	Rapport deputaten Begeleiding studenten	35
40	Presentie	40
41	Rapport synodecommissie Zorg Seksueel Misbruik	39
42	Rapport synodecommissie archiveren	40
43	Brieven HGK-BS	41
44	Notitie voor bereiden volgende synode	41
45	Benoemingen	42
46	Afspraken behandeling rapport deputaten Appenzaken	44
47	Volgende zitting	44
48	Schorsing	44
49	Heropening 27 januari 2024	44
50	Deputaten Appenzaken	45
51	Voortzetting vergadering	45
52	Staat van vereniging DGK GKN, afstemming proces	45
53	Volgende zitting	47
54	Schorsing	48
55	Vervolg deputaten Appenzaken	48
56	Opening gezamenlijk overleg 16 maart 2024	48
57	Gezamenlijk overleg in besloten zitting	48
58	Zevende en laatste zitting GS Kampen 2023	48
59	Besluiten voorbereiding vereniging kerkverbanden	49
60	Deputaten Appenzaken, regeling bemiddeling	50
61	Benoemingen	51
62	Persoonlijke rondvraag	51
63	Aanwijzen samenroepende kerk	51
64	Procedure vaststellen Acta	52
65	Censuur naar art 48 Kerkorde	52
66	Sluiting	52
	Inhoudsopgave	53

